ԱՊՕՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սէնէլիք . . . 150 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 80 »
Իւչ այլըգ . . . . 40 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագ-լար իչիւն

Պիր սէնէլիք . . . 200 ղշ.
Ալթը այլըգ . . . . 100 »

20 Բարա

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԻՎԱՍՏԸ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն
1 վէ 2 վէ 3 ինճի սահիֆէ 5 ղշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . 2 »
ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումումու սարրաֆլըյէ այիտ.
2 վէ 3ի ընճը սահիֆէլէրէ 6 ղշ.
4 ինճիւ սահիֆէյէ . . . 4 »
Զիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր:
Մէկտուպ նաֆիայա տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ տէրճ օլունմայանը էվրագ իատէ օլունմայաճագ:

20 Բարա

Իտարէխանէսի վէ մաթպաասը, Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ էսկի Պապը Զապթիյէ սօգագը քէօշէսինտէ Նումէրօ 8 տէ տիր; — Ղազէթանըն ումուրու իտարէ ւէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաֆֆէյի մէվատտ հագգընտա, Միւտիրի ղազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունաճագը կիպի, քեաֆֆէյի մէքեաթիպին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա էտէր:

ԱՍԻԹԱՆԷ 2 ՅՈՒԼԻՍ

ԻԼԱՆ

Սալը կիւնքի սաթըլտան ամթիտէքի հիսապ միւճիպինճէ 16 ղրշ. 10 բարա Միացեալ վէ Ազգանուէր Հայուհեաց Ընկերութիւնլարընա կէօնտէրմիշիզ:

Ապօնէտէն մաատա էլտէն սաթըլ, Ատէտ 650

Պէհէրի 1 բարատան

75 % օլարագ Միացեալ Ընկերութիւնա	Ղրշ. 12. 5
25 % օլարագ Ազգ. Հայուհեաց Ընկերութիւնա	4. 5
	Ղրշ. 16. 10

ՄԷՐՀՈՒՄ

ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ ՈՒԼ ԱԶԻԶ ՎԱԳԱՍԸ

Վաքըթ ղազէթասը' իթալիա սէֆիրի գօնթ Գօրթինին, Սուլթան Ազիզին գաթիլլէրի հագգընտա վէրիլէն հիւքմիւն իճրա օլունուպ օլունմայաճաղընը սիւֆէրայի էճնէպիյէ նամընա օլարագ Պապը Ալիտէն սիւալ իթտիյինէ, վէ բէամէն ճէվապ իսթէտիյինէ տաիր ղուհուր իտէն պիր շայիայը' թագզիպ իլէ վագըայի խուսուսըյէ թէքզիպ իտէր: Մէզքիւր ղազէթանըն մալիւմաթընա կէօրէ, գօնթ Գօրթի տախի պու շայիայը բէամէն թէքզիպ իթմիշ:

Ճինայէթը մալիւմէտէն տօլայը միւթթէհիմ օլուպ, էլէնիլմ իզմիրտէ պուլունան Մէհմէտ Բիւշտի բաշանըն էօլիւմ տէրէճէսինտէ օլտուղունու Ճէրիտէի Հավատիս բիվայէթ իտէյօր:

ԿԻՒՆԼԻՒԳ ՀԱՎԱՏԻՍ

Ինկիլիզ սէֆիրի լօրտ Տիւֆրին' Բօսֆօր տաղլարը ճիհէթինտէ օլուպ Շարգի Րումէլինին Թահտ-ըլ հուքումէ էսնասընտա վիլա- ... էտէնտէ միւշարիլէյհ իլէ պիրլիքտէ Պապը Ալիյէ պաղը թէքլիֆաթ իճրա իտէճէք օլտուղու Գասթամօնիտէն իդարէ պիւրմէտէ օլմագլա, պու սըրատա Պապը Ալիյէ պիր նօթա թագտիմ իթմիշ:

Վաքըթըն պէեանընա կէօրէ, սէֆիրը միւշարիլէյհ էվվէլէ սահիլ իլէ պու պապտա պաքըլ օլունմագ իսթէնիլէն սէֆիրինտէն մաատա սէֆիրլէր' գիրը օլունան գարիպէլէր միւլաքէլէ մէզքիւրէ իչիւն օլուն- տուղու հալտէ պէնիտէն Թահտ- հէ հուքումէթ մուամէլէթընա իչ- թիյաճ կէօսթէրիլէճէյինէ, վէ պէթէյէ պիր Թաքրիր իլէ մալիւմաթ իթմէ- սիյէ էշփա պիր թէքլիֆ վէրիլմէսի ... մուվաֆագաթ էտէճէքլէրի միւ- վաֆագաթընա Պապը Ալիյէ պաղը թէքլիֆինէ նէզարէթ թէքրար իթմիշ տիր:

Իչթիթիւխիմիզէ կէօրէ, Պապը Ալի' Եունան հուտուտըը ճէտտէսի- նին Գարիպին վէ Վիգարդօս ճի- հէթլէրինինին պազը մէրթէպէ թատտիլի լազըմ կէլէճէքինէ տա- իր սիւֆէրայա պիր միւզաքէրէ- յի մախսուս կէօնտէրմիշ տիր:

Ցիւնքի Լէվանթ Հէրալտըն պէնտը մախսուսընտա վէրտիյի պիր մա- լիւմաթա կէօրէ, Եունան գրալը եագընտա Արթա չէհրինէ սէյահաթ իտէրէք, օրատա սահիպէի աերվէթ օլան պիր Օսմանլը գա- տընընը գօնագընտա միւսաֆիր օլաճագմըշ:

Պէյլիք վափօրլարընտան Մէրի- խի վափօրու Պասրայա վէ Հանէ վափօրու Թրապիզօն վէ Գարս միւ- թէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշլէր տիր:

Պու կիւնքի Վաքըթա չէօյլէ պիր ֆըգրա օգունտուգ.

«Մէսուլը մուալլագար, սիյասիյէէէնին խիթամընա գատար Անատօլու բուլաճաղընըն իճրաաթը թէէխիր օլունաճաղընա տաիր օլան շայիանըն ասըլ եօգ տըր.»

Օսմանլը վէ Եունան հուտուտունըն սուլհէն թեսվիյէսի իչիւն հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան օլունան հիմմէթ ու ղայրէթտէն տօլայը իկֆայի թէշէքքիւր իչիւն Եունան գրալընըն գարիպէն Տէրսաատէթէ կէլմէք նիյէթինտէ օլտուղու ու Թէրճիւմանը Հաքիգաթ բիվայէթ իտիյօր:

Տօյչընը Օսմանիյէ համիլլէրինճէ Լօնտրատա տէրտէսթ պուլունան թէշէպպիւսաթը թէսհիլ վէ թէսրի իլէյէճէք պաղը թալիմաթը համիլէն Մալիյէ Նէզարէթի վէ Մուրախխասլարը պիր գաթ Լօնտրայա կէօնտէրիլէճէյի բիվայէթ օլունուր:

Էրզրումտան ղազըլարընա կէօրէ, Շէյխ Իպէյտուլլահ չէհրը մէզքիւրէ միւվասալէթ իթմիշ վէ օրատան Տէրսաատէթէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իլէմիշ տիր:

Իրան Շահընըն ամուճասը Հիւսամ իւս Սալթանայը Թէհէրանա կէօթիւրմիւշ օլան Միւլքյան բաշա տախի վան թարիգիյլէ Տէրսաատէթէ ավտէթ իթմէքտէ օլտուղունտան, մէրգում չէյխ իլէ պիրլիքտէ իմիշ:

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Պու կիւն զաթը հազրէթը Շէհրիհարինին թեվլիտի իթտիկի կիւն օլտուղու միւնասէպէթլէ պէր միւթատ էօյլէ վագթը պիր նէօպէթ թօբ աթըլաճաղը վէ ագշամ տախի միրի էպնիյէլէր գանտիլ իլէ տօնատըլաճաղը վէ էհալի թարաֆընտան գանտիլ տօնանմասը իճրա օլունմասը տախի հէր քէսին իխթիյարընէ պըրագըլտըղը բէսմէն իլան օլունմուշ տըր:

—Ալաֆրանկա յուլիսին 14ինճիւ պու կիւնքի բէնշէնպիհ կիւնինէ միւսատիֆ օլան Ֆրանսանըն միլլի էորթուսը միւնասէպէթիյլէ, Ֆրանսա տա չէհրը ային իճրա օլունաճաղը կիպի, Տէրսաատէթտէ պուլունան Ֆրանսըզլար թարաֆընտան տախի պու կիւն շէնլիքլէր իճրա օլունաճագ տըր:

—Թաքըն պէեանընա կէօրէ, Տէրսաատէթտէ պուլունան էճնէպիյէրտէն բէք չօղու Օտէսսա վէ Թօմսքան չէհրլէրինէ հիճրէթ իթմէքտէ օլուպ, 1881 յունվար իպթիտասընտան պէրու եալընըզ Եունան գօնսօլօսխանէսի 1600 բասաբօրթ վէրմիշ տիր:

—Կէչէնլէրտէ Ջանագ գալէ ճիվարընտա պիր պէյլիք վափօրունա չաթարագ մէզքիւր վափօրու ղարգ իթմիշ օլան պիր ինկլիզ վափօրունուն մէնսուպ օլտուղու գումբանիա' Պաճրիյէ նէզարէթինէ 5000 լիրա թազմինաթ ագչէսի իթա իթմիշ տիր:

—Թէրճիւմանը Հաքիգաթըն պէեանընա կէօրէ, վալիլ նամընտա պիր քիմսէ' ինկիլթէրրա սէֆարէթի պաշ թէրճէմանը Մ. Սանտիսընըն խանէսինտէն պօղուլմուշ օլարագ զուհուր իտէն պիր թամար ճարիյէսինի գաթլ իթմէք ճինայէթի իլէ թահթը չիւպհէտէ իմիշ:

—Թէրճիւմանը Հաքիգաթըն պէեանընա կէօրէ, պաղը Եունանլըլարըն պէլէտիյէ րուսումընը իթաատան իսթինքեաֆ իթմէլէրի ուզէրինէ, Պապը Ալի թարաֆընտան Եունան հիւքիւմէթի իլէ մուխապէրէ օլունուպ, պու պապտէ էվվէլճէ միւնագըտ օլան մուգավէլէնամէ թէճտիտ օլունմուշ օլտուղունտան, պէլէտիյէ մէմուրլարը Եունանլըլարտան տախի վէրկիի մէզքիւրը թահսիլէ պաշլամըշ տըր:

—Տիյարպէքիրտէն վուքու պուլան պիր մէքթուպտա օգունտուղունա կէօրէ, խարբութ միւթասարըֆը ումումի միւավինի Պօղոս էֆէնտի Պապը Ալիտէն վէրիլէն պիր էմր ուզէրինէ Տէրսաատէթէ կէօնտէրիլմիշ, վէ սէպէպը իզամը մէճհուլ պուլունմուշ իսէ տէ, հէր հալտէ էհէմմիյէթտէն խալի օլմայաճաղը միւսէլլէմ իմիշ:

—Գալաթա սարրաֆընը միւթէպէրանընտան Մ. Ժօրժ Զաֆիրօբուլօ տիւնքի կիւն Մարսիլիայա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ տիր: Մումաիլէյհ պատէմա օրատա իգամէթ իտէճէք իմիշ:

—Ցիւն Սէլանիքտէն Տէրսաատէթէ մուվասալէթ իտէն Իպնուլ վաբօրը' Եունանա թէրք օլունան Եէնի Շէհրտէն (Լարիսա) պիր չօգ իսլամ մուհաճիր գատընլարը կէթիրմիշ տիր:

—Էրզրումտան Թրապիզօնա կէլէն եօլճուլար Պայպուրթ իլէ Ֆլիճա արասընտա ճէտէ ինսան նաչը պուլունտուղունու խապէր վէրմիշ օլմաղլա, պունլարըն գաթըլլըը օլտուղու գանըն օլունմագտա իմիշ: Օրատա իլէ Զաղջէնպին արասընտա իպձեան իթտիբիլէն Լազ մուհաճիրլէրի տէ իճրայի չէգավէթլէրինտէ իչի օ տէրէճէ աղըրըլըշլար տըր քի, խանէ սահիպլէրինի խանէլէրինտէն պիլէ տիշարը չըգարմաղա գատար գալգըշմագտա օլտուգլարընտան, էհալիի մահալլիյէ պու հալէ թահամմիւլ իտէմէմէքտէ իմիշ:

—Մանասթըրտան յունիս 10 թարիխլիյէ եազըլըրըլընա կէօրէ, յունիսին 8ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ իսլամ թէօհմէթիյէ թէվգիֆ օլունան Օխրի վէ Տէպրէ Հէսարը Պուլկարլարըն միւհաքէմէսինէ պէտ օլունուպ, իչպու միւհաքէմէտէ պիր չօգ սաճիլինտան մաատա Մանասթըր վալիսի վէ գօնսօլօս Թէրճէմանլարը վէ տիկէր պաղը զէվաթը բէսմիյէ հազըր պուլունմուշլար տըր: Բէխսի մահքեմէ' մաղնունալէյհլէրին իսմ ու չէօհրէթլէրինի սօրտուգտան սօնրա քեաթիպ' պիտայէթ մահքէմէսի թարաֆընտան վէրիլէն իլամը գրաաթ իթմիշ, վէ պու մուֆասսալ իլամտա Մանասթըր Բուս գօնսօլօսընըն իսմի տէֆաթլա զիքր օլունուպ, մաղնունալէյհլէրին տէ միւթթէհիմ պուլունտուգլարը էսգաղալ պէեան օլունմուշ, վէ ճէզա գանունունամէսինին 38ինճի պէնտի աչքեամընճա միւթթէհիմլէրին միւէպպէտէն նէֆի իթիլմէլէրի հագգընտա միւտտաիի ումումի թարաֆընտան եազըլան իթհամնամէնին մէալի խուլասաթէն զիքր օլունմուշ տըր:

Մաղնունալէյհլէրէ պունլարըն ավուգաթլարը պէեանը միւտաֆաաատան սօնրա, հէեէթը մահքէմէ միւզաքէրէ օտասընա չէքիլիպ մահքէմէնէ տայրէթինտէ բէխս իլամը գաթիյինի բէնշէնպիհ կիւնի վէրիլէճէկինի իլամ իթմիշ տիր:

Մանասթըրտան կէլիպ պալատէքի հավատիսի հավիլան մէքթուպտա օգունտուղունա կէօրէ, օլ ճիվարտա վէ խուսուսիյլէ Ուսթրումճա վէ Վլօրի վէ Սամոֆ վէ Բօլգա վէ Գիւսուրա վէ Գասթօրիա գարիյէլէրի հէվալիսինտէ հայտուտլար գայնամագտա տըր:

Ցանինին 5ինճի ճումա կիւնի ալթը խրիստիյան' տէրի սուգիւ պէկլիյէր կէօթիւրմէքտէ իքէն Բէրլէքէ իլէ կրաճօ տէմիր եօլ սթասիօնու արասընտա Ցրէնօվօ գուրպինտէքի ճամտէտէ բարչա բարչա իտիլմիշլէր տիր:

—Սալը ագշամը էքի Աճէմ պէյ օղլունտա Գալէոնճու գուլլուղունտա ուլղունուպ պիր խանէտէ միսաֆիր օլուպ ճաթմըշլար: Էրթէսի սապահ մէրգում Աճէմլէրտէն պիրինին ճանընտա ճաթմըշ օլան Փահրի' Աճէմին վէֆաթ իթմիշ օլտուղունու կէօրիւնճէ, ղայրըթայա իսպաթը քէյֆիյէթ իթմիշ իսէ տէ, քէնտիսի տախի թահթը խաֆիֆազա ալընմըշ տըր: Բէվայէթէ կէօրէ, մէրգում Աճէմին իսպաթընտան պիր քեաղըտ զուհուր իտիպ, պու քեաղըտտա քէնտի տայըրը իլէ մուարա... իթմիշ օլտուղու եազըլը իմիշ, վէ ... օլտուղու ... իմիշ:

Զաթը հազրէթը Շէհրիյարի' Միթհատ բաշանըն նամիզաճ օլտուղունը խապէր ալարագ, քէնտի Թապիպլէրինտէն Մավրոեանի էֆէնտի հազրէթլէրինի պաշտի միւմոտէլէյհինէզտէն իրսալ պույուրմուշ օլտուղունտան, Թայիֆտէ Միթհատ բաշանըն խասթալըղը մուայէնէ իտէրէք ... Շահանէյէ արզ իթմիշ տիր:

Խազինէի խասսա նազըրը Գաղըեան Յակոբ էֆէնտի հազրէթլէրինին նամիզաճ օլտուղու, վէ խասթալըղը սէպէպիյլէ խանէսինտէ գալտըղը ... օլտուղու ... միւտտէթտէն պէրու ...

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԻԼԼԷԹ ՄԷՃԼԻՍԻ ՈՒՄՈՒՄԻ

Միլլէթ մէճլիսի ումումիսի պու կիւն սաաթ 3տէ կրօնական խորհրդական Գեր. Տ. Միմէօն Սրբազանըն նախագահութիւնը վէ Մէրճէմ-Գուլի Յարութիւն էֆէնտինին ատենապետութիւնը թահթընտա Գալաթա խորհրդարանընտա իճթիմա իթմիշ տիր:

Մէճլիսը ումումի գիւանը' էվվէլա Բաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին նէզտինէ կիթմիշ օլան հէյէթը մէպուսէնին թագրիրընը գրաաթ իթտիրմիշ, ...

Պու սըրատա մէճլիսէ 1300 իմզալը պիր մահզըր թագտիմ օլունուպ, պու մահզըր Գալաթա Թաղ. խորհրդը թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ իտի, վէ Բաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին իսթիֆասը բէտտ օլունմասընը թալէպ իթմէքտէ իտի:

Պու մահզէրին գրաաթընտան սօնրա աղատէն Թիւլպէնտճեան Նիկողոս, Թօրոսեան Յովհաննէս վէ Օսըրէնեան Աւետիս էֆէնտիլէր պու մէսէլէ հագգընտա մուֆասալէն իրատի նութգ իթմիշլէր տիր: Տիւան իչպու միւճատէլէյէ պիր նէթիճէ վէրմէք իչիւն պիր թէքլիֆ սուրէթի թէրթիպ իտիպ, մէպուսանտէն պազըլարը սուրէթի մէզքիւրէ լէհինտէ վէ ալէյհինտէ խյրաթը մէզալ իթմիշլէր տիր:

Պու էսնատէ Լուսինեան Գեր. Տ. Խորէն Սրբազան' Բաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազանըն իսթիֆասընը կէրի ալտըրմագ իւզրէ նէզտինէ կիթմիշ օլան հէյէթը մէպուսէ նամընա օլարագ քէլամէ աղազ իտուպ, մէմուրիյէթը մէզքիւրէ հագգընտա իգզահաթ վէրմիշ, վէ Բաթրիգ միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին սէպէպը իսթիֆասը նամըզաճըլըգը օլտուղունու, վէ ֆագաթ հէյէթը մէզքիւրէ միւլաքաթընտա պուլունան ... մէշհուրէտէն պուլունան մէպուսանըն ... տախի ... օլտուղունու իգզահ իլէ, Բաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին իսթիֆասընը կէրի ալմաղա ... պիր մուվաֆագաթ ... իթմիշ տիր:

Պու կիւնլէրտէ Բաթրիգ միւշարիլէյհ հազրէթլէրինին ... Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինին ... մէպուսանըն ... թէքլիֆ իթմիշ, ... տիր:

Պու էսնատէ Ամէն. Ներսէս Սրբազանըն իսթիֆասընը ... վէ ... կէօրիւնմէսինէ ... տէրէճէ ... իթմիշ տիր:

Մէճլիսի Գուանը թէմիզէ ... Պաթրիգ Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրինի ... հէյէթը մէպուսէնին ... թագրիրը ... Մէճլիս ... մահզըր ... օլունմուշ տըր:

Պու կիւնքի ճէլսէտէ 85 էրքեանը մէպուսէ պուլունուպ, մէճլիս սէքիզ կիւնտէն իճթիմա իթմէք գարարըյլա սաաթ պէշ պուչուգտա տաղըլմըշ տըր:

Մէճլիսին էսնայի միւզաքէրաթընտա սամիուն միյանընտա սիւքիւթ ու սիւքիւնէթ սօնրա գատար հիւքիւմ իտիւպ, ֆագաթ մէճլիսին խիթամընտա խընճախընճ էհալի թէաթիր էֆքեար իթտիկի սըրատա, Նաալպանտեան Սթեփան էֆէնտի ալէյհինտէ խուսումէթքեարանէ պիր նիւմայիշ իճրա իթմիշ իսէտէ, մուախխարէն սիւքիւնէթ հասըլ օլմուշ վէ էհալի տաղըլմըշ տըր:

Պու կիւնքի մէճլիսի ումումիտէ թէշքիլ օլունան հէյէթը մէպուսէ չիմտի խաջէքէյատէ Բաթրիգ

Ամէն. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի նէզտինէ կիթմէք իւզրէ տիր:

Դիւան Թարաֆընտան մէճլիսէ ումումիյէ արզ օլունտուղու վէճհիլէ ... գէօգրաֆիա թէշքիլ օլունան թէքլիֆնամէնին սուրէթի տիր:

Ազգ. ժողով ցաւելով իմացաւ իր պատգամաւորութեան տեղեկագրէն որ Ս. Պատրիարք Հայրը պնդեր է իր հրաժարականին վրայ: Գիտէ նաև որ Նորին Ամենապատուութեան անձին տկարութիւնը ևարաչար կնեղէ զինքն Պատրիարքական գահուն վրայ: Եւ սակայն նկատելով որ Ամեն. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հօր վրայ ընծ. Ազգին ունեցած անծախման վստահութենէ զատ, Ազգին չահուց գլխովին անհամաձայն է իրաց արդի վիճակին մէջ Պատրիարքական խնդիր յարուցանել և թէ Վարչ. խորհուրդն ըստ որոշման Ազգ. ժողովոյ որ ի նկատ Ա. քանակցութեան մէջ է ընդ Սրբազան Պատրիարքին կը մերժէ իսպառ իւր Սիրեցեալ Պատրիարքին հրաժարականն և այս առթիւ աս պատրաստականութիւն յայտնելով ամէն կարելի դիւրութիւն ընծայել Նմա և հրաւէր կը կարդայ Նորին Սրբազնութեան ազգասիրութեան, որ ազգին կամաց առջև բարեհաճի չարունակել իւր զոհողութիւնն Պատրիարքական պաշտօնը պահելով, մինչև որ պարագաները ներեն մեզ զայն ընդունիլ:

—

Գալաթատա քեարին զըզ վէ էրքէք մէքթէպը միւլլինին իտարէսի թարաֆընտան խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ, մէքթէպը մէզքիւրըն իմթիհանլարը յուլիսին 8/20ինճի չարշէնպիհ կիւնինտէն պէտ իլէ յուլիս 15/27ինճի չարշէնպիհ կիւնինէ գատար խիթամ պուլաճագ տըր:

—

Կարըն Թէղզէնտա Միագեալ ընկերութեան մէքթէպլէրի պիր «Եայտարարութիւն» սուրէթի իրսալ օլունմուշ իսէ տէ, էլիմիզէ կէճ վասըլ օլտուղունտան, պիզզաբուր էարընքի նիւսխամըզէ թաալիգ իթմիշ օլտուղումուզու իխթար իտէրիզ:

—

Էրմէնի Գաթօլիկ Բաթրիգխանէսինտէն վիրուտ իտէն իլան տըր:

Մէծապատիւ Տէր

Ամսոյս 5 առաջիկայ կիւրակէ օրը առաւօտը ժամը 2ին Նորընտիր Գերերջանիկ Կաթողիկոսի Ստեփաննոսի Պետրոսի Ժ. հանդիսաւոր գահակալութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի Ղալաթիոյ Յիսուսի Փրկչի Մայր Եկեղեցւոյ մէջը ըստ ծիսի Հայաստանեայց Ուղղափառ Եկեղեցւոյ' առաջիկայութեամբ Արհ. Գեր. Արքեպիսկոպոսաց և Եպիսկոպոսաց կաթողիկոսական Աթոռոյ:

Ուստի կը խնդրուի որ նոյն հանդիսին ներկայ գտնուելու բարեհաճիք:

Կ. Պօլիս ի Կաթողիկոսարանի
2 Յուլիսի 1881 (Մեօհր)

—

ԿՐԹԱԿԱՆ ՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. կեդր. Վարժութեան

ՊԱՇՏ. ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

30 Յունիսի 1881

Ազգային դաստիարակներէն Պ. Անդրէաս Յովհաննէսեանի համար առկէ առաջ չըլարերականաւ ազգային ուսուցչաց նպաստը խնդրած էիք, բացատրելով նորա դժբաղդ վիճակն:

Ցաւ ի սիրտ, պարտաւոր եմք ծանուցանել թէ մինչև ցարդ, Գումգաբուի, Կէտիկ բաշայի և Եէնի Գաբուի միացեալ երկսեռ վարժարանաց տեսչութիւնը միայն զրկած է մեզ նոյն վարժարանաց պաշտօնեաներէ հանգանակած գումարն, 220 դահ. արծաթ, և ուրիշ ոչ տեղէ պատասխան ստացած եմք:

Ուստի հարկ կը համարիմք ներկայիս հրաւիրել վերստին պատուարժան ուսուցիչներն, որպէս զի փութացնեն իրենց նպաստը և գործնականապէս ցոյց տան թէ անտարբեր չեն իրենց օգնութեան կարօտ պաշտօնակցի մի վիճակին նկատմամբ:

Աւելորդ չէ յայտնել որ եթէ օգնութիւնք փութով չհասնին, իւր անչաց հիւանդութիւնն կրնայ անբուժելի դառնալ:

ԻՏԱՐԷԻ ՄԻՒԼՔԻՅԷ

—

Մալիւմ տիր քի պիր մէմլէքէթ իչիւն էն էվվէլ տիւչիւնիւլէճէք չէյ՝ իտարէի միւլքիյէսի տիր ․ իճրա օլունաճագ բուլահաթըն պիրինճի աստմը իտարէի միւլքիյէնին բուլահ վէ թանզիմի տիր ։

Մաթլուպ օլան՝ հէր նէվ բուլահաթը իճրա իտէճէք՝ մէմուրլար տըր ։ Պունուն իչիւն բուլահաթ իճրասընը տիւչիւնմէզտէն էվվէլ, բուլահաթը իճրա իտէճէք մէմուրլարը տիւչիւնմէք իգթիզա իտէր, անճագ մէմուրլարը տիւչիւնմէք իչիւն տախի էվվէլ էմիրտէ մէմուրիյէթլէրի տիւչիւնմէք վէ հէր պիր վազիֆէ իչիւն պիր մէմուր թային իտուպ հէր պիր մէմուրա պիր վազիֆէ իհալէ իթմէք լազըմ կէլիր ։

Մէմուրիյէթլէր լիւզումի մըգտարտա օլուպ հէր պիրինին վէզայիֆի տախի մուայյէն օլունճա, եանի ուսուլը իտարէ թանզիմ վէ բուլահ օլունունճա, մաթլուպ օլան բուլահաթ տախի իճրա իթտիրիլէպիլիր, եօգսա պիր վազիֆէ իչիւն պիր գաչ մէմուր պուլունուպ հիչ պիրի տէ ծնտան մէսուլ օլմազ իսէ, վէ պազը վազիֆէլէր իչիւն տախի հիչ պիր մէմուր պուլունմազ իսէ ; բուլահաթ իճրասը տէյիլ, իտարէի մէմլէքէթ պիլէ միւմքին օլամազ։

Պունտան իչիւն էն էվվէլ իքի չէյ լազըմ ։ Պիրի իտարէնին հէր նէվինէ քիֆայէթ իտէճէք միւթէնէվվի մէմուրլարըն մըգտարը վէ հէր պիրինին վէզայիֆի թային օլունմագ, իքինճիսի տախի մէմալիքի Օսմանիյէ միւնասիպ մըգտար վիլայէթա թագսիմ իլէ պունլարըն հէր պիրի տէ այրըճա տաիրէլէրէ թագսիմ խուսուսը ։

Պու իքի թէչէպպիւսիւն պիրինճիսինտէն մէմլէքէթին հիւսնի իտարէսինճէ բէք չօգ մուհասսէնաթ հասըլ օլաճագը կիպի, մալիյէճէ տախի խայլը թասարրուֆ միւմքին օլապիլէճէք տիր, խուսուսիյլէ ուսուլը քիթապէթճէ Էվրօբատա ճարի օլան գաիտէ իթթիխազ օլունարագ քեաղըտ վէ [illegible] թամ վէրիլիր իսէ, քեաթիպլէրճէ բէք չօգ թասարրուֆ (էգօնօմի) օլունապիլէճէք տիր ։

Մէսէլա մուհասէպէճէ միւթէալլիգ իշլէր իչիւն ուսուլը տէֆթէրիյէ րիայէթ օլունարագ մունթազամ վէ մագպուտ տէֆթէրլէր թութուլաճագ օլուր իսէ, պիր վիլայէթտէ պիր տէֆթէրտար իլէ մայէթինտէ ուզուն ուզատըյէ գալէմլէր պուլունմասա ինթիյաճ գալմայըպ, պիր մուհասէպէճի պիր մուավին իլէ վիլայէթին մալիյէյէ միւթէալլիգ իշլէրինի չէվիրէպիլէճէք տիր ։

Անճագ պունուն իչիւն եօգարըտա սէօյլէտիկիմիզ կիպի, վէզայիֆին թէֆրիգի վէ մէսէլա վալինին մուհասէպէ վէ մալիյէ իշլէրինէ վէ տէֆթէրտարըն տախի ումուրը իտարէի վիլայէթէ գարըշտըրըլմամասը իգթիզա իտէր ։ Տէֆթէրտարըն մէճլիսը իտարէտէ վագթ կէչիրմէսի՝ վիլայէթին ումուրը մալիյէսինի սէքթէտար իտէճէյի կիպի, վալինին մալիյէ իշլէրինէ գարըշմասը տախի մէսուլիյէթի տէֆթէրտարտան գալտըրըյօր ։ Հալ պու քի, տէֆթէրտարտան գալգան պու մէսուլիյէթ վալիյէ տախի ինթիգալ իթմէտիյինտէն, ատէթա մէսուլիյէթ օրթատան գալգըպ քիմսէ մէսուլ օլմամագ իգթիզա իտէր ։

Պունտան մաատա պէօյլէ պիր իչէ պիր գաչ մէմուր գարըշտըրըլտը հալտէ, պէյնլէրինտէ իխթիլաֆ վէ միւնազաա զուհուրի տախի էքսէրիա օլմայըպ, պու իխթիլաֆաթ իսէ խալգըն իշլէրինի կէրիյէ պըրագըպ խազինէի տէվլէթի տախի չօգ տէֆա միւթէզարրըր իթմէյէ սէպէպ օլուր ։

Իշթէ պու վէճհ իլէ վազիֆէլէր թէֆրիգ օլունաճագ վէ մուամէլաթը գալէմիյէ սատէլէշտիրիլէ-րէք մէմուրլարըն մըգտարը թէնզիլ օլունտուղու հալտէ, հէմ իչլէր նիզամընտա կէօրիւլէճէք հէր պիր մէմուր տախի մուայյէն օլան վազիֆէսինտէն մէսուլ օլաճաղընը պիլէճէյի իչիւն սատագաթ վէ իսթիգամէթլէ խըտմէթ կէօրմէյէ չալըշաճագ, հէմ մէսարիֆ թէնագուս իտէրէք խազինէի տէվլէթ խայլը իսթիֆատէ իտէճէք տիր ։

Իքինճի մէսէլէյէ եանի մէմալիքը Օսմանիյէնին վիլայաթ վէ սանճագլարա թագսիմի մատտէսինէ կէլինճէ, մալիւմ տիր քի, պունտա իքի ուսուլ վար տըր ։ Պիրի՝ Պապը Ալի վէ նէզարէթլէր իլէ տօղրուտան տօղրույա մուխապէրէ իտէր վէ պիր տէրէճէյէ գատար իտարէի տախիլիյէսինճէ միւսթագիլ պէօյիւք վիլայէթլէր թէչքիլի իլէ օ վիլայաթտան հէր պիրինին միւնասիպ մըգտար սանճագ վէ գազալարա թագսիմի վէ տիկէրի մէմալիքին պիր չօգ սանճագ վէ եա էյալէթլէրէ թագսիմի իլէ հէր պիրինին տօղրուտան տօղրույա Պապը Ալի վէ նէզարէթլէր իլէ մուխապէրէ ուսուլը տըր ։

Պու ուսուլլարըն պիրինճիսինէ տէսանթրալիզասիօն տէնիլիր քի, իտարէի մէմալիք իշլէրինի թէմամը իլէ Պապը Ալի վէ մէրքէզը Սալթանաթա պրագմայըպ, հէր պիր մէմլէքէթի քիւչիւք իշլէրի քէնտի քէնտինէ կէօրիւր վէ եալընըզ պէօյիւք իշլէր իչիւն Պապը Ալի վէ մագամաթը սաիրէյէ միւրաճաաթ իտէր պիր իտարէ իլէ կէչինտիրմէքտէն իպարէթ տիր ։

Իքինճի ուսուլ իսէ Թաշրալարտաքի իտարէլէրտէն հիւքմ վէ նուֆուզու գալտըրըպ մէրքէզէ թահմիլ իթմէք տիր ։

Մէմալիքը Օսմանիէնին վիւսաթընա վէ էհալիսինին էճնասը մուխթէլիֆէյէ մէնսուպ օլմասը իլէ պու մէմալիքտէ սէօյլէնէն լիսանլարըն տախի միւթէնէվվի պուլունտուղունա պագըլընճա, պիզէ էն էյի եարայաճագ ուսուլ՝ տէսանթրալիզասիօն ուսուլը օլտուղու պու պապտէ [illegible] օլանլարըն ինտինտէ մալիւմ վէ միւսէլլէմ տիր ։

Պու գատար վասի մէմալիքին տօղրուտան տօղրույա մէրքէզը սալթանաթտան իտարէսի բէք միւշքիլ օլաճաղընտան, մէմալիքի Օսմանիյէնին սէքիզ օն պէօյիւք տաիրէյէ թագսիմիյլէ պունլարտան հէր պիրինին պիր տէրէճէյէ գատար իճրաաթա մէզուն պիր իտարէի մունթազամա ալթընա ալընմասը թապիաթը ;մալահաթա տահա մուվաֆըգ տըր ։

Խուսուսիյլէ քի, եօգարըտա տէտիկիմիզ կիպի մէմալիքի Օսմանիէտէն հէր պիր թարաֆըն ահվալը թապիիյէսիյլէ էհալիսինին ախլագ վէ ինթիյաճաթը տախի միւխթէլիֆ պուլունմագլա, պունլարըն քեաֆֆէթէն պիր նէվ գանուն վէ ուսուլ իլէ իտարէսի տախի միւմքին օլամայաճաղընտան, պու ուսուլ իթթիխազ օլունտուղու թագտիրտէ, պու իտարէլէրին հէր պիրինէ մախսուս պիր նիզամնամէի տախիլի թանզիմ օլունապիլիր ։

Պու թագտիրտէ, եանի մէսէլա Ասիաի Օսմանի գըթասը տէօրթ պէշ վիլայէթէ թագսիմ օլունտըղը հալտէ, պու վիլայաթտէն հէր պիրինին պիր գաչ սանճաղա վէ հէր պիր սանճաղըն պիր գաչ գազայա վէ գազալարըն տախի նահիյէլէրէ թագսիմի լազըմ կէլիր ։

Անճագ տէսանթրալիզասիօն ուսուլը իթթիխազ օլունմայըպ տա, մէմալիքին հէր թարաֆը տօղրուտան տօղրույա մէրքէզը սալթանաթտան իտարէ օլունմագ թագտիրինտէ ... լիւզում վէ իհթիյաճըն ...

Մալիւմ տիր քի, ուսուլը վիլայէթին իպթիտաի թէչքիլինտէ

պիր տէրէճէյէ գատար տէսանթրալիզասիօն գաիտէսինէ րիայէթ օլունարագ վիլայէթլէր տախի վասի օլտուղունտան, պունլարըն սանճագլարա սանճագլարըն գազալարա վէ գազալարըն տախի նահիյէլէրէ թագսիմի լազըմ կէլմիշ իտի ։

Անճագ պու կիւն պու ուսուլըն պագի օլտուղունու տա բէք իտտաա իտէմէյիզ․ Հէր նէ գատար քի օ վագթ թէչքիլ օլունան վիլայէթլէրին պազըսը հալա եաքի հալ վէ հէյէթլէրինտէ իսէ տէ, չօղու եէնիտէն թագսիմ օլունարագ սանճագլար վիւսաթընտա գալմըշ վէ վիլայէթլէրին մըգտարը եաքի մըգտարըն իքի իւչ միսլի տէրէճէսինէ պալիղ օլմուշ տըր ։

Էզ ճիւմլէ Ասիաի Օսմանինին շարգ ճիհէթի՝ եալընըզ Էրզրում, Տիարպէքիր վէ Պաղտատ նամըյլա իւչ վիլայէթէ մունգասըմ պուլունմուշ իքէն, պու կիւն Էրզրում, Վան, Պիթլիս, Տիարպէքիր, Տէրսիմ, Մուսուլ, Պաղտատ, Պասրա, Խարբուրթ նամլարըյլա տօգուզ վիլայէթէ թագսիմ օլունմուշ, վէ Րուսիյա կէչէն արազի տախի պու վիլայէթլէրին պիրի գատար ֆարզ օլունսա, իւչ վիլայէթ՝ օն վիլայէթէ թահվիլ օլունմուշ տէմէք տիր ։

Հալ պու քի, պու վիլայէթլէրին հէր պիրի եինէ պիր գաչ սանճաղա վէ հէր պիր սանճագլարը պիր գաչ գազայա մունգասըմ օլմաղլա, պու քիւչիւք վիլայէթլէրին օ եաքի պէօյիւք վիլայէթլէրտէն իտարէճէ ասլա ֆարգլարը օլմատըղընտան, տիմէք օլույօր քի, եաքի մէսարիֆ իւչ գաթ օլմուշ տըր ։

Պու իսէ, տէվլէթին վարիտաթը հազըրէսիյլէ միւթէնասիպ օլմատըղընտան, եօգարըտա թարիֆ իթտիկիմիզ իքի ուսուլըն արասընտա պուլունան պու հալին լաղվըյլա օ իքի ուսուլտան պիրինին գապուլի լազըմ կէլիր ։

Էկէր տէսանթրալիզասիօն ուսուլի գապուլ օլունաճագ իսէ, օ հալտէ եաքի վիլայէթլէրտէն հէր պիրինին [illegible] թագսիմի եէրինէ, պիլաքիս հէր իքի իւչ վիլայէթին պիր եէրէ ճէմիյլէ պէօյիւք վիլայէթլէր թէչքիլի լազըմ կէլիր ։

Եօգ տէսանթրալիզասիօն ուսուլի իթթիխազ օլունմայաճագ, վէ մէմալիքին հէր թարաֆը տօղրուտան տօղրույա մէրքէզը սալթանաթտան իտարէ օլունաճագ իսէ, օ թագտիրտէ վիլայէթլէրին քիւչիւլմէսի լազըմ կէլիրիսէ տէ, եինէ վիլայէթ նամըյլա քիւչիւլմէսի տէյիլ, պէլքի էյալէթլէրէ թահվիլի եանի սանճագլարըն պիր ազ տահա պէօյիւթիւլիւպ, տօղրուտան տօղրույա Պապը Ալինին թահթը իտարէսինէ ալընմասըյլա վիլայէթլէրին պիւսպիւթիւն լաղվը լազըմ կէլիր ։

Հէր իքի թագտիրտէ, էն էվվէլ պիր չէյէ լիւզում վարտըր քի, օ տա նահիյէլէր ուսուլի տիր ։ Նահիյէլէր թէչքիլ օլունտուգտան սօնրա, էհալինին մէրքէզը գազայա հէր վագըթ միւրաճաաթ իթմէկէ ինթիյաճլարը գալմայաճաղընտան, գազալար թէվսի օլունապիլիր, վէ գազալար թէվսի օլունմագլա, սանճագլար տախի թէվսի օլունարագ, հէր իքի իւչ գազա պիր օլաճաղը կիպի, հէր իքի իւչ սանճագ տախի պիր օլաճագ տըր ։

Պու վէճհիլէ պէօյիւյէճէք օլան սանճագլար, տէսանթրալիզասիօն ուսուլընա րիայէթ օլունուրսա, սանճագ նամընը ;մուհաֆազա իտէրէք հէր պէշ ալթըսը պիր պէօյիւք վիլայէթ թէչքիլ իտէճէք, վէ ուսուլը մէզքիւրէ րիայէթ օլունմազսա, պունլար էյալէթ նամընը ալարագ տօղրուտան տօղրույա մէրքէզը սալթանաթա մուխապէրէ իտէճէքլէր տիր ։

Պիրինճի թագտիրտէ վիլայէթլարըն մըգտարը չիմտիքի մըգտարըն պէշտէ պիրի տէրէճէսինէ էնէճէկի հալտէ, հէր պիր վիլայէթին եինէ պէշ ալթը սանճաղը, վէ հէր պիր սանճաղըն եինէ չիմտիքի կիպի պիր գաչ գազասը օլաճաղը ճիհէթլէ, օ պէօյիւք վիլայէթլէրին չիմտիքի քիւչիւք վիլայէթլէրտէն զիյատէ մէսարիֆէ ինթիյաճը օլամայաճագ տըր ։

Պու վէճհ իլէ մէսարիֆը իտարէ պիրտէն պիրէ պէշտէ պիր նիսպէթինէ ինիպ, մէմուրլարըն թէնգիհինտէն տախի այրըճա թասարրուֆ օլունաճաղընտան, պու թասարրուֆաթըն պիր մըգտարը քիւչիւք մէմուրլարըն մաաշլարընա զամմ, վէ գուվվէի զապըթա իլէ սաիր վէսաիթը ինզըպաթա սարֆ օլունտուղու հալտէ տախի, եինէ չիմտիքի մէսարիֆին նըսֆը մըգտարը խազինէ թարաֆընտան գազանըլապիլիր ։

Իքինճի թագտիրտէ իսէ, վիլայէթլէր մէսարիֆի պիւսպիւթիւն գալգաճաղը կիպի, սանճագ վէ գազալարըն տախի նըսֆը գալըպ, բէք չօգ թէսարրուֆ օլունաճագ, վէ խալգ տախի գազատան սանճաղա, սանճագտան վիլայէթէ, վիլայէթտէն տախի մէրքէզը սալթանաթա միւրաճաաթլա վագթ ղայպ իթմէկէ մէճպուր օլմագ կիպի պիր քիւլֆէթտէ պուլունմայաճագլար տըր ։

Էլհասըլ, պու իքի ուսուլտան պիրինին ինթիխապը իլէ, պունլարտան հիչ պիրինէ ույմայան ուսուլը հազըրէնին լաղվը ։ վէ անճագ օնտան էվվէլ նահիյէլէր թէչքիլի նիզամընըն իճրասը լազըմ կէլիր ։

Մալիւմ տիր քի․ Նահիյէլէր թէչքիլի նիզամը՝ տախիլիյէ նազըրը Մահմուտ Նէտիմ փաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան իքինճի սատարէթլէրի զէմանընտա թանզիմ օլունարագ, նաշըրըա օ վագըթ իճրա օլունամատըղը հալտէ, միւախխարէն Ճէվտէթ փաշա հազրէթլէրինին տախիլիյէ նէզարէթի զէմանընտա տախի պու մազպատ թէճտիտ օլունարագ, մէմալիքը Օսմանիյէնին հէր թարաֆընտաքի քէօյլէրին մըգտարը տախի վիլայէթլէր թարաֆընտան ճէտվէլլէրլէ նէզարէթը միւշարիլէյհայա պիլտիրիլմիշ իսէ տէ, եինէ իճրասընա մուվաֆֆագիյէթ հասըլ օլամամըշ տըր ։

Շարգի Րումէլի նիզամնամէսը թանզիմ իտէն մուխթէլիթ գօմիսիօնուն Րումէլի վիլայէթլէրի իչիւն թանզիմ իթտիկի նիզամնամէի մախսուստա տախի պու նահիյէլէր ուսուլը թէնսիպ վէ թէվսիյէ իտիլմիշ օլտուղունտան, մուգատտէմէի բուլահաթ օլմագ իւզրէ պունուն իճրասընա թէչէպպիւս օլունմագ իգթիզա իտէր զաննը իտէրիզ ։

ԷՐՄԷՆԻՍԹԱՆ

—

Վանտան պիրի ալաֆրանկա 21 մայըս վէ տիկէրի 2 յունիս թարիխլէրիյլէ Լէվանթ Հէրալտա կէօնտէրիլէն իքի մէքթուպ՝ պէր վէճհը աթի թէրճէմէ օլունմուշ տըր ։

Վան 21 մայըս.— Րուսիյայա կիտէն վէ եախօտ օրատան կէլէն Էրմէնիլէր, հէր նէ սէպէպէ մէպնի հուտուտտան կէչիպ տէօնիւյօրլար իսէ տէ, տահա մէմուրինը Օսմանիյէ թարաֆընտան հագգլարընտա չիւպհէ իտիլիյօր ։ Շէհրիմիզ գուրպինտէ քեօյին պիր մանասթըրըն րահիպլէրինտէն Պօղոս նամ վարգապէտ հէր նէ գատար վալի վէ տիկէր մէմուրին իլէ հիւսնի միւնասէպէթտէ պուլունմագտա իսէ տէ, զիքր իտիլէն սէպէպտէն տօլայը Էրմէնի Կաթողիկոս քիւրսիսի պուլունան Էչմիածինէ կիթմէսինէ միւսաատէ օլունմամըշ տըր ։ Րահիպը միւմայիլէյհին նիյէթի պաշգա պիր չէյ օլմայըպ, Էրմէնիլէրին օ չէհրը աթիգ վէ մուգատտէսինին պազը մահալլէրինի զիյարէթ կիթմէքտէ օլան պազը րէհպանինը րէֆագաթ իթմէքտէն իպարէթ իտի իսէ տէ, չէհրը մէզքիւր Րուսիյա թօբրաղընտա պուլունտուղու ճիհէթլէ, պու մէգզունիյէթի խաթըրհալ իտէմէմիշ տիր ։

Ալէլումում Էրմէնիլէրին ումուր ու մէսաիլինի հագգընտա չու սօն կիւնլէրտէ Սթանպօլտան էվամիրը չէտիտէ վիւրուտ իթմիշ տիր ։ Էրմէնիլէր՝ արթըգ ումումի իճթիմալէրտէ պուլունմայաճագ, վէ միլլի ային վէ եօրթու մէրասիմինի իճրա իտէմէյէճէքլէր տիր ։

Պաշ-գալէ եպիսկոպոսընըն վագաասընա տաիր գօնսօլօսլար թարաֆընտան վուգու պուլան միւթալէաթ՝ նիհայէթ մուվաֆֆագիյէթէ նայիլ օլմուշ տըր ։ Րուհանիի միւմայիլէյհին իպգարինէ հիւքում իտէն պիր Միւսլիման խըրսըզընա գարշը քէնտիսինի միւտաֆաա իթտիկի, վէ հաթթա մէրգում խըրսըզը եօլիւմ տէրէճէսինտէ եարալատըղը տէրխաթըր օլունուր ։ Էնճամքեար միւմայիլէյհ րուհանինին միւտաֆաաի չախսիյէտէ պուլունտըղը գապուլ օլունմուշ տըր ։ Եպիսկոպոսը միւմայիլէյհ քէնտի վիճտանընա ավտէթ իթմիշ վէ օրատա ումումըն մէմնունիյէթինի մուճիպ օլմուշ տըր ։ Զիրա միւմայիլէյհ եպիսկոպոսը նէսաարիլէր, Եէհուտիլէր վէ Քիւրտլէր պիլէ սէվէրլէր ։

Հէքքեարիտէն եազըլտըղընա կէօրէ, Քիւրտլէր՝ Նահիյէլէրինտէ ասաքիրի Օսմանիյէնին պիրիքմէսինտէն վէ էրզագ իլէ տաղ թօբլարը վէ միւհիմմաթը հարպիյէնին օրայա կէօնտէրիլմէսինտէն տօլայը բէք զիյատէ էնտիշէտէ պուլունույօրլար ։ Հէր հալտէ իտարէճէ մէչպէտիւլամ վագը օլաճագ իսէ տէ, հայֆա քի էմնիյէթը ումումիյէ հէնուզ հուսուլէ կէլմէմիչ օլտուղունտան, պիր չօգ հայտուտ ֆըրգալարը օ ճիվարլարտա տօլաշմագտա տըրլար ։ Պու հայտուտլարըն իճրա իթտիքլէրի խապասէթտէն եալընըզ պիր միսալ նագլ իտէճէկիմ․ Չէօյլէ քի, մէրգումըն՝ ախիրէն Վան վէ Պաշ գալէ արասընտաքի Ջուղ եօլընտան կիտէն պիր ասքէր քէրվանը իւզէրինէ հիւճում իթմիշլէր տիր ։ Քիւրտլէր՝ քէրվան իլէ պէրապէր պուլունան ասքէրի գօմանտա իտէն զապիթին իւզէրինէ պիլ հիճում, զապիթին վէ գարըսընըն իւզէրինտէ պուլունտուգլարը էն գըյմէթլի էչյայը պիլէ ղասպ իթմիշլէր վէ հաթթա գօճասընըն րէճալարընա ասլա գուլագ ասմայարագ գարըն էլպիսէսինի պիլէ սօյմուշլար տըր ։ Մէրգում Քիւրտլէր՝ պու խապասէթի պիլ իրթիքեապ էմվալը մաղսուպէյի ալըպ ֆիրար իթմիշլէր տիր ։ Պունլարըն չու ֆիթնու հալթտան թէչվիգ օլունարագ էֆալը մէզմումէլէրինտէ տէվամ իթմէլէրինտէն գօրգուլույօր ։ Խիւլասայի քէլամ մէմլէքէթին ահվալը ումումիյէսի ճալիպի խօշնուտի օլամայըպ, ֆագաթ մէվճուտ օլան ասաքիր հիւսնի իսթիխտամ օլունուր իսէ, պու հալ վագը օլմազ, վէ պէօյլէ կիտէր իսէ քէօյլիւ պու հալէ թահամմիւլ իտէմէյէճէք, վէ էմլաք տախի պիւսպիւթիւն գըյմէթտէն տիւշէճէք տիր ։ Մամաֆիհի հիւքիւմէթը Սէնիյէնին անգարիպ քէմալը չիտէթլէ իճրաի մուամէլէ իթմէսի միւհթէմէլ օլուպ, հաթթա ասաքիրին պիրիքմէսի տախի պու մագսատա մէպնի իտուկի զաննը օլունույօր ։ Իսմիտ օլունտուղունա կէօրէ, իտարէնին տէ նիյաթը պու օլուպ, զիրա եագընտա սաքին վէ հայմ էհալինին մէնաֆիի լէհինտէ օլարագ թէտապիրը միւէսսիրէ իթթիխազ օլունմազ իսէ, էհալիի մէրգումէ՝ տէյիլ եալընըզ մէմլէքէթլէրինին հալը հազըրընտան, իլլա իսթիգպալընտան պիլէ մէեուս օլաճագլար տըր ։»

—

Վան 2 յունիս.—Շամախի Նահիյէսինին տէհշէթի օլան մէշհուր Քիւրտ հայտուտը Կրավլը Մէհէմմէտ աղա՝ կէչէն այըն 14իւնտէ իքի Էրմէնի քէօյիւ իւզէրինէ հիւճում իտուպ, նագըտ գապիլ օլան պիլճիւմլէ էշյայը ղասպ իթմիշ տիր ։ Զըգան սէնէ Նարտուզտա Քօզան գարըյէսինի թալիրպ իթմէք իսթէյիպ լաքին քէօյլիւլէր թարաֆընտան չէտիտէն մաղլուպ օլան Քիւրտլէր՝ չու մաղլուպիյէթլէրինտէն տօլայը ախզը ինթիգամ իթմէք իւզրէ էննիտէն Քօզանա կէլմիշլէր տիր ։ Մէրգում Քիւրտլէր էօճ ալմագ իչիւն գուվվէի վաֆիրէ իլէ կէլմիշ օլտուգլարընտան, պու տէֆա իսթէտիքլէրինի եարապիլէճէքլէր, վէ պունուն նէթիճէսի պիչարէ քէօյլիւլէրէ մուճիպը ֆէլաքէթ օլաճագ տըր ։ Հայտուտլարըն իլք տէֆաքի հիւճումլէրինտէ քէօյլիւլէր ալչագճասընա անլէրին մէզալիմ վէ թաատտիյաթընա թէպաիյէթ իթմիշ օլսայտը իտի, իհթիմալ քի պու քէրրէ էննիտէն պէօյլէ պիր հիւճումէ օղրամազլար իտի ։ Էրմէնիլէրին քէնտի միւթէարրիզլէրինի պէրպատ վէ միւզմէհիլ իթմէլէրի՝ ումում էհալինին իսթիղրապընը մուճիպ օլմուշ տըր ։

Լաքին հէր նէ տէ օլսա, մէմալիքը Օսմանիէնին չու գըթասընտա էմնիյէթին մէֆգուտ օլտըղընա տաիր թէքմիլ սիւպութիւնէր տօլտուրմագ չայանը թէէսսիւֆ պիր մատտէ տիր ։

Պազը մահալտէ պիր գաչ քիչիլէր սօյուլուպ գաթլ օլունմուշ, վէ պազը մահալլէրտէ տէ պազը քիմսէնէլէր եալընըզ սօյուլուպ թահգիր օլունմուշ վէ ֆագաթ գաթլ օլունմամըշլար տըր ։

Պիթլիսին պու վագաալարը մուֆասսալէն իչար իթմէք վահի պիր չէյ օլուպ, անճագ զիքրլէյէ իքթիֆա իտէճէյիմ ։ Լաքին չունու տէրխաթըր իթմէլի տիր քի, Էրմէնիսթանտա իճրաի իսլահաթ խուսուսընտա աչըգտան աչըգա թէէննի կէօսթէրտիկինտէն տօլայը Պապը Ալիյի մուախէզէ իտէնլէր՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին պու պապտէ նէ միւշքիլաթա օրայաճաղընը խաթըրա կէթիրմէլի տիրլէր ։ Պապը Ալինին հիւսնի նիյաթընը պաշլըճա մանի օլան չէյ չու տըր քի, պազը մէմուրին սէֆալէթը մէվճուտէյի կիզլէյիպ սուի իսթիմալաթ իճրա իթմէքտէ վէ պու հալտէն մաատէթէն իսթիֆատէ էյլէմէքտէ տիրլէր ։

Եէնի պիր ուսուլը իտարէ թէէսիսի իթմէզտէն էվվէլ, մէմուրինը մէրգումէյի տէֆ իթմէլի տիր ։ Իշթէ եալընըզ օ վագըթ հէմ էհալի վէ հէմ տախի հիւքիւմէթ քէնտի մէնֆաաթլարընա օլարագ միւթթէֆիգէն չալըշապիլէճէքլէր տիր ։

Պէզզալիք մէզքիւր կազէթանա յունիս 19 թարիխիյլէ Էրզրումտան եազըլան պիր մէքթուպուն պազը ֆգրալարընը պէր վէճհը զիր նագլ իտէրիզ ։

«Էվվէլճէ տէտիկիմ վէճհլէ, Ալաշկերտ վէ Պայազիտտէ բէք չօգ էգին էքիլէճէք իտի իսէ տէ, մահալլինտէ պիր չօգ մէվանի զուհուրա կէլմիշ տիր ։ Ինկիլիզ գօնսօլօս վէքիլի եիւզ պաշը Էվրէթ՝ Անատօլը գահթզէտէկեանընա մախսուս բլյանգօտան հուսուլէ կէլէն մէպլաղ իլէ Ինկիլթէրրատան կէօնտէրիլէն տիկէր պարը ուֆագ թէֆէք մէպալիղին թէվզիինէ պիզզաթ նէզարէթ իթմիշ տիր ։ Միւմայիլէյհ գօնսօլօս վէքիլի իլէ պէրապէր Էրզրումտա մուգիմ բրօթէսթան վայզի վէ տիկէր պազը մուրախխասլար տախի պուլունմուշլար իսէ տէ, հիչ պիր հիւքիւմէթ մէմուրը պուլունմամըշ տըր ։

«Քիւրտլէր վէ Րուսիատան կէլմիշ օլան Ճամէտանը աշիրէթինտէն բէք չօգ էչխաս բէք զիյատէ իգտիրապ իչինտէ պուլունտուգլա-

ըընտան, Ինկիլիզ գօնսօլօսը կէրէք անէր վէ կէրէք տիկէր պաղըլարը իչիւն 120 եօքիւզ, 30 սապան, վէ 100 եաթագ միւպայեա իթմէկէ գարար վէրմիշ տիր։

«Ճատտէ եօլլարտա բէք գլյատէ խըրսըզլըգլար վուգու պուլույօր. Չէրքէզլէր պու ճիվարլարըն վէ խուսուսիյլէ Էրզրումտան Պիթլիսէ վէ Էրզրումտան Բղիյէ կիտէն եօլլար իւզէրինէ ղաղէպ քէսիլմիշլէր տիր։ Կէօրիւնիւշտէ պունլար Էրզրումա ավտէթ իթմէքտէ օլան գօնսօլօս եւիզ պաշը իվրէթի թուկմագ իսթէմիշլէր իսէ տէ, մէրամլարընա մուվաֆֆագ օլամամըշլար տըր։ Պիր գաչ կիւն մուգատտէմ Ցէվէ Պօլու եագընընտա էքի քիշի գաթլ օլունմուշլար՝ տըր։ Մաէլէմմունիյէ ալտըղըմըզ մալիւմաթա կէօրէ, Էրզրումի իտարէի մէրքէզիյէսի պու կիպի ույղունսուզլուգլարա նիհայէթ վէրմէք իւզրէ սարֆը հիմէմ վէ մագտէրէթ իթմէքտէ տիր։»

ՄԷՔԵԱԹԻՊ

Մահալը մէզքիւր մուխպիրիմիզտէն ալտըղըմըզ մէքթուպտըր.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ (1)

ՇԷՅԽ ՈՒՊԷՅՏՈՒԼԼԱՀԻ 'Ի ՎԱՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

ԹԵՂՈՒՏ ԲՈՒՂԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Վան 1881 յունիս 9/21

Անտարակոյս կը յիշեն ձեր պատուական ընթերցողներն որ, Վանայ Թղթակիցդ ասկէ առաջ քանիցս գրած էր թէ Շէյխ Ուպէյտուլլահ չպիտի կրնայ այլ եւս արշաւանքն նորոգել Պարսից հողին վրայ, և թէ չափազանցութիւն են բոլոր նորա վրայ խօսուածներն։ Այժմ թող բարեհաճին գիտնալ որ, Հայաստանի Սուրհանդակն ոչ միայն իւր տուած լուրերը կը ճշդէ խնամով, այլ և իւր տեսութիւններն ալ վաւերական տեղեկութեանց և հաստատ հիմանց վրայ կը կայացնէ, և ներկայս թող օրինակ համարին բոլոր միւս լրոց և տեսութեանց։

Շէյխ Ուպէյտուլլահ, ինչպէս ցարդ հեռագրուած է Հաւանօրէն, Վան բերուեցաւ մայիս 30ին Վսեմ. Միւշիր Նազիֆ բաշայի ձեռամբ, որ ինչպէս նախորդ նամակով գրած էի, Հէքքեարի գնացեր էր ձերբակալելու զայն։ Ձերբակալութեան մանրամասնութիւններն աւելորդ է գրել աստ, միայն թող բաւական համարուի գիտնալ որ, Շէյխ Ուպէյտուլլահն ոչ թէ կամաւ այլ ակամայ և ստիպեալ անձնատուր եղած է Միւշիր բաշային, որ յայտնած էր թէ հրաման ունի հարուածել եթէ չուզէ յանձնուիլ։ Զինուորական և քաղաքային բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնեայքը ինչպէս նաև Վսեմ. կուսակալ բաշան դիմաւորութեան ելան հրամանատար բաշային, որ խիստ հսկողութեան ներքև կը բերէր զՇէյխ Ուպէյտուլլահ։ Մահմետականաց և Հայոց անթիւ բազմութիւնը ընդ առաջ ելան յաղթական փաշային և նոյն առիթով առաջիններն փութացին համբուրել Շէյխին քղանցքը, իսկ վերջիններն ի դէմս նորա տեսան թէ ի՞նչ կերպարանք ունեցած են եղեր Ատիլլաս, Ճինկիզխան, Լէնկթիմուր են. որոց փառաց նախանձորդ և զգացմանց ժառանգորդ հրատարակեց ինքզինքը Շէյխ Ուպէյտուլլահ։ Դորա ճակատի կնճիռներն, երեսի խորշոմներն, աչաց դաժան հայուածքը և կերպարանը բոլոր բացէ ի բաց կը ցուցնէր թէ, գութ և մարդասիրութիւն չկայ երբէք իւր մօտ, և թէ արժանաւոր ժառանգ մի է յիշեալ չարայիշատակ բռնաւորաց։ Երբ տեսանք զինքը կարծես անմիջապէս մեր ականջին հնչեցին օգնին մէջէն երկնից վրէժխնդրութեան սպառնալիքը և այն ամէն անմեղ մարդկան, ծերոց, տղոց, արանց և կանանց աղեգորով աղաղակաց արձագանքը և նոցա ուրուականաց ճիչն ու ձայներ, որք կոտորուած են յիշեալ Շէյխին ձեռամբ և հրամանաւ։ Այն արդարութիւնը և ժողովրդասիրութիւնը որ կը գտնուի Նորին Վ. Վեհափառութեան մօտ, կարի քաջ կը հաւաստեն մեզ թէ անպատիժ չպիտի թողուի Շէյխ Ուպէյտուլլահն որ ժթ. դարու վերջին քառորդին մէջ նորոգել ուզեց Վանտալաց, Գոթաց և Թաթարաց ժանտաժուտ ժամանակներն ու գործերն։ Եւ որ բարեբաղդաբար արդարութեան ձեռքը ինկաւ ահա։ Եթէ հասարակ մի մարդ սպաննողն 15 տարի բանտարկութեան և երբեմն գըլխատման կը դատապարտուի, հապա ի՞նչ պատժոյ ենթարկուելու է սա, որ հազարաւոր անմեղ մարդեր սպաննել տուած է առանց խղճի և գթութեան, և առանց ակնածելու Նորին Վ. Վեհափառութեան, Օգոստափառ Սուլթան Համիտ Սուլթանի հզօր իշխանութենէն որ անպատուհաս չարձակեր մէղուկ սպաննողն անգամ, ուր մնաց հապա այնչափ եղեռնաւոր մը։

Զգուշեմք թէ երբ պիտի խրկեն Կ. Պոլիս զՇէյխն. ոմանք կասեն երբ իւր ընտանիքն ալ բերեն. այլք թէ՝ երբ որդիքն ալ ձերբակալուին, և իրաւցնէ եթէ որդիք ազատ թողուին, վերստին կրնան նորոգուիլ նախորդ ոճիրներն և նախճիրներն, ուստի հաւանական կը թուի նոցա ձերբակալութեան հետամտութիւնը։ Հէքքեարիի բոլոր Քրդերն Շէյխին ձերբակալութեան վրայ այնպէս ահաբեկ եղած են որ այն կողմեր գայլք և գառինք կարող են ի միասին ճարակել այս միջոցներ։ Ահա տեսէք թէ ինչ մեծ ազդեցութիւն ունի Վեհ. Սուլթանի արդարասիրութեան իւրաքանչիւր ճառագայթ՝ որ կը հասնի ուր որ ըլլայ։ Վերջին աստիճան ուրախ և գոհ է ժողովուրդը այս կարգադրութեան վրայ։ Այս օրինակէն դիւրին է հետևցունել թէ որչափ սխալ է կարծել թէ դժուար է նուաճել և զսպել ասպատակ Քիւրդեր։ Վեհ. Սուլթանի մի ակնարկն բաւական է հալեցնել և սոսկացնել ամենաբիրտ բռնակալներն և վայրագ ասպատակներն անգամ։

Գիտեն կարծեմ ընթերցողք որ մայիս 18ին Բաղէշի մօտիկ Թեղուտ անուն գիւղը երկրաշարժէ կործանեցաւ իսպառ, եւ կը փութամ ստոյգ և մանրամասն տեղեկութիւններ տալ նոյն դէպքին վրայ։ Երկրաշարժն եղած է ցնցող և ծփին միանգամայն. գետնի ներքէն որոտման ահռելի ձայներ լսուեր են երբ շարժն սկսեր է, որոյ ուժգնութիւն միայն երկու վայրկենի մէջ կործաներ է գիւղն ամբողջ որ 200 տուն կը պարունակէր զուտ Հայաբնակ, մեռելոց թիւն է ըստ պաշտօնական տեղեկութեանց 93, իսկ վիրաւորելոց 80. բայց 33ն միայն ծանր վէրք ունին և դարմանի կարօտ են, մնացեալքն առողջացան ըստ որում թեթև էր վէրքերնին։ Երբէք մի տուն անվնաս մնացած չէ, շարժն պատահեր է ժամ 10 1/2 ին առաւօտ։ Հեռաւոր տեղեր մեծ արհաւիրք զգացեր են երբ ստորերկրեայ որոտման ահաւոր ձայնը լսեր են։ Երիտասարդներ և աշխատող դասակարգը դաշտի մէջ գործի գնացած գտնուեր է բարեբաղդաբար, եթէ ոչ կորուստն աւելի ծանր կը լինէր. մեռնողներն են գլխաւորապէս ծերունիք թէ այր և թէ կին, և հարսունք և մանկտիք, որք տուներնին կը գտնուէին շարժին ատենը։ Անգղ. Փոխ—Հիւպատոս որ աճապարեց Թեղուտ գնալ, չկրցաւ հրաբուխի բերան մը գտնել, զի հրաբուխ ժայթքած չէ, այլ մի քանի տեղեր ահագին վիհեր բացուած են ճայթմամբ սոսկալի ձայնից։ Գիւղացիքը մեծ կարօտութեան մէջ են այժմ և բացօթեայ կը բնակին հաւաքելով իրենց չուրջը ազատել կրցած ապրանքնին ու դուարեղէնքը։ Բայց ի լրումն իրենց աղետից վայրագ Քրդերն առիթէն օգուտ քաղել կուզեն և կը ջանան յափշտակել նոցա ընչից բեկորներն ալ, առանց որոց սովամահ պիտի լինին։ Առաջ. Փոխ. Գեր. Գարեգին վարդապետ երբ այդ գոյժն առաւ, անմիջապէս հանգանակութեան ձեռնարկելով իւրաքանչիւր եկեղեցիներ ազդու շրջաբերական մը խրկեց և ժողովուրդը յորդորեց օգնել դժբաղդ Թեղուտցի Հայոց, յիշելով թէ ինչպէս օտարաքաղաքացիք փութացին նպաստել Վանեցւոց, երբ սոքա կարօտ էին. հետեւապէս ժամանակն է, կըսեր շրջաբերականը, ցուցնել թէ Վանեցիքն ալ գիտեն պատկառ կալ գթութեան և ազգասիրութեան, որք հարկաւոր են այս պարագայիս մէջ ի հանդէս գալ։ Ապարդիւն չմնաց Նորին Գերապատուութեան ջանքը և անյապաղ բաւական գումար մը գոյացաւ, զոր նոյն ժամայն ի Թեղուտ խրկեց մասնաւոր պատուիրակի մը միջոցաւ, որ պաշտօն ունի մխիթարել. դժբաղդ արկածեալներն։ Հանգանակութիւնն դեռ կը շարունակուի։ Մասնաւորապ մ'ալ կուսակալ բաշան կազմեց հանգանակութիւն անձնելու համար։ Թեղուտ Վանայ ծովուն արևմտեան եզերքն է 6 ժամ հեռու 'ի Դատուանէ։

Յունիս 4ին կառավարութիւնը ձեռնարկեց շինել տալ քաղաքէն մինչև Աւանց (ծովու նաւահանգիստ գիւղն է 3/4 ժամ հեռի) մի խճուղի (շօսէ) կանոնաւոր ճանապարհ լինելու համար։ Շինութեան ձեռնարկն հանդիսաւոր եղաւ, Վսեմ. կուսակալ փաշան, Վսեմ. Նազիֆ փաշան և բոլոր քաղաքային ու զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարք, թէ Թուրք և թէ Հայ, ընդ որս և Գեր. Սրուանձտեանցը, ներկայ էին։ Միւֆթին Թուրքերէն և Հայր Սրուանձտեանց Հայերէն ա.. զօթքներ կարդացին ու բարեմաղթութիւններ արին Վեհ. Սուլթանի կենաց համար, և ամենքն ալ բահ ձեռք առնելով մի քանի անգամ հող բարեցին և այնպէսով սկսաւ գործն, որ կը շարունակուի այժմ։ Շատ գոհ եմք կառավարութենէն որ հասարակային շինութեանց կը ձեռնարկէ, բայց զայս չեմք կրնար ըմբռնել թէ շինութիւնը ո՞վ պիտի ընէ, կառավարութեան հասարակային շինութեանց պաշտօնէութի՞նը թէ ժողովուրդը։ Առանց այդ գիտնալու, այս գիտէ ամեն ոք որ կառավարութիւնը տարապարհակ կը վարէ ժողովուրդը այդ շինութեան համար և իւրաքանչիւր Թաղերէն գործաւորներ կը տանի բանեցնելու առանց վարձքի։ Քաղաքապետական անուկը մթէ պարտաւոր չէ՞ այդպիսի շինութեանց ծախքը հոգալ մինչդեռ կարող է։ Մեք գոհ եմք այս ձեռնարկութեան վրայ բայց կարծեմք յիշեալ անտուկի պարտաւորութիւնն է հոգալ ծախքն և ոչ թէ ժողովրդեան, մանաւանդ այժմ որ գործի ամենախիստ ժամանակ լինելով բազումք կ'ապրին իրենց օրական աշխատութեամբ որմէ զրկուած ատեն անօթի մնալ պիտի ստիպուին։

Օրէ օր կը բազմանան գիւղացւոց բողոքներն հարկահաններու դէմ. անթիւ աղերսագիրներ Դուռը կը թափին ամեն օր խնդրելու որ ժամանակ տըրուի իրենց դէթ մինչև հնձոց վերջը։ Բայց դժբաղդաբար չեն լսուիր նոցա խնդիրները։ Տուրքերն հաւաքել տըրուած են մեծ մասամբ մասնաւորաց. և նոքա են որ կը ջանան շուտով բռնանալ առնելիքնին։

Հունձքերն շատ լաւ են, անձրևներն խիստ կանոնաւոր եկան։ Ջուրն առատ է, այգիներն սքանչելապէս զարդարուած են. բայց գարնան սկիզբ մի քանի օր սաստիկ ցուրտ լինելուն ծիրանի և սալորի պտուղներն պաղեցան, հետեւապէս այդ երկու բերքերն չկան իսպառ։ Խնձոր և տանձ սակաւ են, զի նոցա տարին չէ այս տարի, ըստ որում այդ երկուքը մի տարի առատ կըլլան, միւս տարի բնաւ չեն լինիր կամ սակաւ կըլլան։

ՍՄԲԱՏ

(1) Նախորդ նամակը խրկած եմ Թղթատան միջոցաւ ուղղակի մայիս 26 ին, յորում քանիմը նամակներ կային։

ԷՄԱՆԷԹԷ ԽԻՅԱՆԷԹ

Տէր խմբագիր,

Մեր բնաբանէն քիչ մը շեղելու հարկադրուեցանք, բայց նորէն անոր պիտի դառնանք։ Իբր գիտ մի մոլըռնող ազգիս մէջ կը համարիմ անձս անով, որ առաջին անգամ 1866ին ես փաստաբանելու ելայ, թէ մեր հասարակ ժողովուրդը բաւական դրամ կուտայ իւր ազգային հաստատութիւնները հաստատ պահելու՝ առանց քանի մի և ամիրայացեալ մեծերու, եթէ մեկ կողմանէ տուածին օգտակար արդիւնքը ցուցուի։ Միւսներ առաջ յղացածներ հրատարակեցի յորդորելով զհասարակութիւնը, որ փոխանակ գերիներու պէս մեծամեծներէն մուրալու, իրենք իրբեւ մէն մի աղա յառաջ կանգնին այրաբար ազգային հաստատութիւնները անուցանելու։ Այն ժամանակներ Սահմանադրութեան հակակիր մեծամեծք ոմանք ընպաստելնուն համար թէ Պատրիարքարանի և թէ հիւանդանոցի մատակարարութիւնը կարի խղճալի վիճակի մէջ լինելով հետևապէս ամեն բան անդործադրելի դիրքի մը մէջ կապուեր մնացեր էր։ Հոս բոլոր դարցուածքները պատմելը երկար կըլլայ և այսչափը նոր երիտասարդներուն համար կը կրկնեմք։ Վերջապէս ոչ մէկը գտնելով որ ազգը բաւական դրամ կուտայ ըսէ և հասարակ ժողովուրդին ապաւինի ծախսի ելլելու համար, փանոսեան էֆէնտին համոզեցի յիշեալ «ԽԵԺ» փորձելու, որ կը կարծէի թէ մեծագործութեան փափաքանացը ամենայն ինչ կը զոհէ. կարեւոր անձինք խրատեցին զիս նորա հետ չընկերանալու, սակայն ես մտածելով որ նա գործիք մի լինի գոնէ մի անգամ հրապարակական փորձ մի կատարելու այս ճշմարտութիւնը հաստատելու համար, ուստի նորա յարեալ մնացի. փորձն եղաւ յաջողութեամբ, մինչև այն ատեն պաշտէ և ձուլ... կոչուած մարդիկ "թէ Պատրիարքարանը և թէ Հիւանդանոցը ոչ միայն սնուցին, այլ և նոր շէնքեր և նոր բարեկարգութիւններ աւելցուցին. փքացաւ փանոսեան էֆէնտի արտաքուստ ազգին մեծծերը խոնարհեցնելուն համար, բայց մեծագործութեան ամեն բան զոհող չերեւցաւ ինձ այն ժամանակէն. քանի անգամ խորհեցայ ամէն բան թողուլ իւր պատճառաւ, սակայն փորձը, որուն համար նախկին հոգաբարձուաց հետ սեպէթէ գրաւ բռներ էի, անկատար պիտի մնար։ Ափսոս որ փանոսեան էֆէնտին այս օգտակար փորձին պատուաւոր գործիք մի լինելով ժողովուրդին չափազանց վստահութիւնը լի ու լի վայելելէն ետև աշխի հաւատքը հանգերձի պէս վրայէն մէկդի նետելով, դարձաւ հրապարակական փորձ կամ օրինակ մի կըլլալ այն կարգի անձանց, որ բարիք կամ ազգասիրական մի գործ պիտի կատարեմ ըսելով զաղտնի բլանով մի պարզամիտ բարեկամաց մէջ կը մտնեն, բայց կը ջնջեն զնոսա և նոցա ընտանիքը կը կէրծանեն։ Այսպէս կը մտնէ սա ժողովուրդին չահերն ու վստահութիւնը, նոցա էմանէթին խիյանէթ կընէ. փորձն եղա՞ւ մի անգամ Ս. Փրկչի հիւանդանոցի մասին որ պարզամիտ ժողովուրդէն առատ դրամ կելլէ եղեր. Հասարակ ժողովուրդի այս պատուական նարագիւտ յատկութիւնը իւր անձին կը ծառայեցնէ, իւր անձնական բրոկրամը յառաջ տանելու և անձնական գոհացուցմանը ի կէր արկանելու։

Ժողովուրդը այն աստիճան կըրացընէ քարոզած «ԽԵԺ», որ անգամ մը տո՛ւր ըսողին տալու վարժուելէն ետև ինք կելլէ կառաջարկէ փանոսեան էֆէնտիին թէ ահա քեզի դրամ, Սամաթիոյ մէջ ցերեկօթիկ դպրոց մի բաց որ Սամաթիոյ ազգի աղջիկ զաւակները փոխանակ ուրիշ դպրոցի այդ նոր հաստատուելու դպրոցն գան։ Կրեան և կանխաւ կարծեմ 100էն աւելի լիրա կը յանձնեն ձեռքը և այնուհետև ամեն կողմէ չարունակ լիրա կը խրկուի իրեն։ (Այս տուողներուն մէկ պակսութեանը վրայ ուրիշ ատեն պիտի խօսիմ, այսինքն զփանոսեան անպատասխանատու պահելնին և հօկող հոգաբարձութիւն մը չհաստատելնին։ Այս պակասութիւնը փրկչի մասին ալ ըրին։)

Արդ ի՞նչ կընէ մեր էֆէնտին. իւր հաշակաւոր անկախ տնօրէնութիւնը նորէն ձեռք առա՞ւ մի. այս անգամ ազգային կեանքը չ-ի կամ մէկդի դնելով կսկսի իւր անձնական դերը խաղալ դպրոցի ազդ. կանց մէջ։ Հասարակ ժողովուրդի մարդ եղող եղբայր փանոսեան (1) հիմա հասարակ ժողովուրդի դէմ բռնաւոր իշխան կը դառնայ, մեծերու հակառակ եղողը հիմայ նոցա կողմը կանցնի գօնէքըներուն աջակցութիւն գտնելու համար. (2) վարժարանը գիջերօթիկ կընէ հիմնարկողներուն նպաստակին հակառակ. (3) անձամբ հոն կը պառկի ընդդէմ բարեկամաց խրատներուն. (4) աշակերտուհեաց իւր ննջած սենեակը երթեւեկութիւն ընել կուտայ ամէն գիշեր, թէև հասարակ ժողովուրդը այս գայթակղութեանց դէմ կը բողոքէ։ Հոս մութ վայր մը կը չինէ, որոյ սահմանին մէջ առանձին ընկերակցութեամբ կապրի 24 ժամուան 4 մութ ժամերը, ուր ոչ աչք կը տեսնէ և ոչ մեր կարողութիւնը կը զօրէ արգիլելու անօրէնի անկախութեան պատճառաւ։ (5) Ուսմանց մէջ փոխանակ կենսական հասարակ պիտանից գիտութիւններու նախապատուութիւն տալու՝ գօնէքըներ պատրաստելու և հաճոյից վերաբերեալ ուսմամբ բերկրեցընելու կաշխատի անգամ մը յանձնուած և յետոյ ձեռքէն փրկելը անհնար եղած օրիորդները. այս կընէ և ընդդէմ դարձող բոլոր Հայ հասարակութեան վրայ անէծք և նախատինք կը տեղացընէ, փոքրամասնութիւն մի իր կողմը շահելով, որ մինչև՞ հիմա զնա գաղտնի կը պաշտպանեն, չեն գիտեր ինչու. (6) Վարժարանի ընթացքը 10 տարուան կընէ որ աստ ալ ոչ նմանը կայ և ոչ հարկ մը։ Վերջապէս ամէն բան իրմէ սպասուածին հակառակը փոխելով 11 տարուան Ագապեան վարժարանին արդիւնքը կը տեսնէ հասարակութիւնը, որ 7 հազար լիրա արժեց իրեն միայն անկարգութիւն մը ծախու առնելու համար։

Գալ թուով պիտի ստորագրենք թէ ինչ ճարպիկութեամբ ուրիշ ատեն յիշուած որբին ստակը ձեռքէն առած է։

(Շարունակելի)

Տէր Կ. Գալուստեան

1881 Յունիս 29

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Շէհր էմանէթի տախիլինտէ Շիլէ գազասը գայմագամլըղը՝ Գալգանտէլէն գայմագամլըղընտան միւնֆասըլ Իզզէթ էֆէնտիյէ,

Էնգարէ վիլայէթի տախիլինտէ Պօզաղլըյան գազասը գայմագամլըղը՝ Սորը-Շապան գազասը գայմագամլըղընտան միւնֆասըլ Խիւսրէվ էֆէնտիյէ,

Գօսօվա վիլայէթի տախիլինտէ Ագօվա գազասը գայմագամլըղը՝ Ճէնիչէհիր գայմագամը սապըգ Ալի Րաիֆ էֆէնտիյէ,

Էրզինէ մաթէնի տախիլինտէ Չըրմիք գազասը գայմագամլըղը՝ Օսմանճըգ գայմագամը սապըգ Հաֆըզ Թահսին էֆէնտիյէ թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Եվվէլքի եաղտըղըմըզ վէճհ իլէ տիւնքի կիւն սաաթ տէօրթ բատտէլէրինտէ Սիւրբէ՝ Նըլտըզ սարայընտա րէքզ օլունան չատըրտան ալայ իլէ գալտըրըլըպ Մապէյնը Հիւմայունա իտխալ վէ Էնզարը Շահանէյէ արզ օլունտուգտան սօնրա, կիւզէրկեահընտա տէօրթ թապուր ասքէր սաֆպէսթէ պուլունտուգլարը հալտէ օրատան եօլա չըգարըլըպ Պէշիքթաշտան վաբորը մախսուս իլէ Իսքիւտարա նագլ օլունմուշ վէ վաբորըն էսնաի հարէքէթինտէ թօբլար էնտախթ օլունմուշ տըր։ Նըլտըզ ճատտէսինտէն Պէշիքթաշա գատար պիրիքմիշ օլան էհալինին մըգտարը եիրմի պինտէն մէթէճավիզ իմիշ։

—

Լօ Թէ-րէ կօզէթասընըն միւտիրը սապըգը օլուպ կէչէնտէ Բումանիա խարիճիյէ Նէզարէթի սըր քիթապէթինէ թաեին օլունան վէ պու քէրրէ մէմուրիյէթը մէզքիւրէտէն աֆվ գըլընան Մ. Պօրտէանօնըն Տէրսաատէթտէ Բումանիա սէֆարէթինէ թային օլունաճաղը վէ անըն եէրինէ տէ բըէնս կիգանըն սըր քիթապէթը մէզքիւրէյէ թային խուլէճէկի ըիվայէթ օլունուեօր։

—

Մէմուլաթա կէօրէ, Նաֆիա Նէզարէթի՝ Բումէլի շըմէնտըֆէրի իշլէտիճի գումբանեասընտան ալաճաղը օլան մէպլաղա մահսուպէն 3000 լիրա ախզ իյլէմիշ օլտուղընտան, Նաֆիա մէմուրինինէ 96 սէնէսինին Թէտախիւլտէ գալմըշ օլան մաաշլարընա մահսուպէն եիւզտէ 50 նիսպէթինտէ պիր մէպլաղ իթա իթմիշ տիր։

—

Կէչէն կիւն Տէրսաատէթէ կէլմիշ օլան Նրան տիւգ Նիգօլանըն զէվճէսի Նրան տիւշէս Ալէքսանտրա Բէթրօֆնա էվվէլքի կիւն Ֆէնէրէ կիտէրէք Բում Բաթրիյէնի զիյարէթ իթմիշ վէ տիւնքի կիւն տախի րաքիպէ օլտուղու Էէէ+Լէ+ նամ Բուսիա վաբօրու իլէ Օտէսսաեա միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իյլէմիշ տիր։

—

Սթամպօլ բօլիս միւտիրլիյի՝ տիւնքի կիւն Ֆաթիհ ճիվարընտա Ագիգ նամընտա պիր Իրանլը խըրսըզ տէրտէսթ օլունտուղունու, վէ իւզէրին իթտիյի խանէտէն զուհուր իտէն 208 գալէմ 476 բարչա չալընմիշ էշեա արասընտա իլէ Պապը Զապթիյէնէ կէօթիւրիւլմիշ օլտուղունտան, Տէր քիմ էշեա չալընըմըշ իսէ կիտիպ իսպաթ իտէրէք մալընը ալմասընը իլան իյլէմիշ տիր։

—

Պուլկարիսթան վալիի սապըգը վէ Օտէսսա վալիի լահըզը բրէնս Տօնտուգօֆ Գօրսագօֆ Տէրսաատէթէ մուվասէլէթ իթմիշ տիր։ Միւշարիլէյհ եարըն պուրատան հարէքէթլէ Աթինայա կիտէճէք տիր։

—

Բումէլիի Շարգի ժանտարմա գօմանտանը ժէնէրալ Պօրթվիգին (Մուհիբ բաշա) մայէթինտէ 700 գատար ասքէր օլտուղը հալտէ Պէլօվա օրման միւտիրի իլէ Թէրճէմանըը տաղա գաչըրան վէ ըՍթանօ նամ հայտուտըն մայէթինտէ պուլունան էշգըեանըն թաագիպինէ մէմուր գըլընտըղը վէ, ասաքիրը մէրգումէ րէիսին պիր հայվանը իլէ պիր տէ պոյնունտա պէչ լիրալըգ պիր ալթուն ասըլը օլան գօյունունը էլէ կէչիրտիյի օլ թարաֆտան եազըլըյօր։

—

Թունուզ պէյի Թարաֆընտան Ֆրանսա րէիսի ճիւմհուրընա կէօնտէրիլէն Ալա նիշանըն իւզէրինտէ 100,000 ֆրանգ գըյմէթինտէ միւճէվհէրաթ վար իմիշ։

—

Սէլանիքտէն եազըլըյօրընա կէօրէ, Գաթէրին չէհրի ճիվարլարընտա լէնկէրէնտազ օլան պիր կէմինին գաբտանը օ Թարաֆլարտա գարայա չըգտըղընտա հայտուտլար Թարաֆընտան ախզ ու կիրիֆթ օլունուպ 2000 լիրա Թալիլիս ագչէսի Թալէպ օլունմուշ տըր։ Օլ ճիվարլարտա Էլէֆթէրօխօրիօ նամ գասապատա տախի պիր Օսմանը մէմուրը հայտուտլար Թարաֆընտան տաղա աչըրըլմըշ, ֆագաթ սօնրա պունուն նէ օլտուղը խապէր ալընամամըշ տըր։ Սէլանիք սէվգիլի պօլիսնտա պուլունան Օսմանը ասքէրի կէչէնտէ պազը հայտուտլարըա վուրուշուպ տէօրթ հայտուտըն լէշինի եէրէ սէրմիշ տիր։

—

Թրապիզօնտան եազըլան պիր մէքթուպտա օգունտուղունա կէօրէ իճրաի չէգավէթ իտէրէք օրալարա տէհշէթ սաչան գաթըրճը Մէհմէտ նամ հայտուտ Ճօրտան օղլու նամ րէֆիգի իլէ պիր գարիյէտէ սըգըշտըրըլըպ, արգատաշը ֆիրար իլէ տէնիզ գուրպանըըղընա պաշըրմըշ իսէ տէ, Մէհմէտ վուրուլարագ աաքիրի Շահանէ Թարաֆընտան ախզ ու կիրիֆթ օլունմուշ տըր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

Չիլթօվ 12 յուլիս

Բրէնս Ալէքսանտր տիւնքի կիւն վարնատան պուրայա մուվասէլէթ էյլէմիշ տիր։

Միւշարիլէյհ Բրավատոէ պիր միւտտէթ իգամէթ իտէրէք, մէմուրինը րուհանիյէ վէ միւլքիյէ վէ ասքէրիյէտէն վէ էհալիտէն իսթիգպալ օլունմուշ տըր։

Մէմուրինը հիւքիւմէթ իլէ միւթէպէրանը էհալիտէն քէնտիսինէ քէշիտէ օլունան պիր գիյաֆէթտէ պուլունտուգտան սօնրա, արապայա րաքիպէն տէմիր եօլ սթասիօնընա գատար կիթմիշ վէ օրայա տէկին էհալի՝ արապա հայվանլարընը չըգարարագ արապայընը չէքմիշլէր տիր։

Պու կիւն Բրէնս՝ Չիլթօվտէ մէմուրինը միւլքիյէ վէ ասքէրիյէ վէ էհալի թարաֆընտան ֆէվգէլատէ պիր սուրէթտէ իսթիգպալ օլունմուշ, վէ մուախարէն Պուլկար էկզարգը իլէ գօնսօլօսլարը գապուլ էյլէմիշ տիր։

Ալէմանիա գօնսօլօսու Թիւէլան՝ գըրաէմի ճինէյթիյէ սաիր գօնսօլօսլարըն նամընա օլարագ իճրաի թէպրիքաթլէյէ միւսարէաթ, վէ Բրէնս տախի պու եօլտա ճէվապ վէրմիշ տիր։

«Պէօյլէ պիր միւհիմ զէմանտա պուրատա Թօքլանմըշ օլտուղունուզու կէօրտիւկիւմտէն տօլայը քէնտիմի պախթիյար ատտ իտէրիմ։ Պուլկարիստան Թարիգը Թէրագգըտէ տէվամ իթտիքճէ, Եվրօբանըն կէօզ Թէրտիկի Թէվճէհիւհինէ մազհար օլտուղընը կէօրէճէկինէ էմինիմ։ Պուրատա պուլունտուղունուզ հասէպիյլէ միլլէթին արզուսը նէ օլտուղունու ըէյիւլայն կէօրմիւշ օլտուղունուզտան տօլայը բէք մէմնունըմ։ «Պուլկարիստան միլլէթինին իսթիգպալի՝ մէրպուտ օլտուղու իշպու աճվալը ֆէվգէլատէի հազըրլէտէ կէօզէթէրմիշ օլտուղընըզ ասարը մուհիպպանէտէն տօլայը շուկրան Թէշէքքիւր էյլէրիմ։»

Եարըն մէճլիսը ուսումի քիւշատ օլունաճագ տըր։

(Պօս ատանս հէյէն Բէլէկրաֆլար)

Ճէզայիր 13 յուլիս

Ալըն 10ընտա՝ ասիլէրին Գրեյտէր նամ մէվգի իւզէրինէ հիւճումէրինտէն մագսէտ՝ Սի—Պու—Ամէմանըն միւրուրընը կիզլէմէք օլուպ, մումաիլէյհ՝ իրթէսի կիւնիւ Սֆիսիֆատան կէչմիշ տիր։

Ֆրանսըզ ասքէրի մումաիլէյհի Թաագիպ իթմիշ տիր։

Թէլ Նամնահիյէնին միւխթէլիֆ նօգթալարը իւզէրինտէ հարբ վէ գաթլէր վուգու պուլտուղու խապէր վէրիլիեօր։

(Լէյան Հէյրա ... Բէլէկրաֆլար)

Լօնտրա 13 յուլիս

Ցիւնքի կիւն մէճլիսը մէպուսանտա իրլանտատա զըրաաթ գանունը լայէհասը էնճիւմէնէ միւթալէա օլունարագ 25ինճի մատտէսինէ գատար գապուլ օլունմուշ տըր։

Ամէրիգա Մէմալիքը Միւթթէհիտա րէիսի Մ. Կարֆիլտ՝ տիւնքի կիւնիւ իսթիրահաթ իւզրէ կէչիրիպ, քէնտիսինտէ կէօրիւլէն էմարէլէրին ճիւմլէսի սըհհէթ ու աֆիյէթինէ միւսաիտ տիր։

Աթինա 13 յուլիս

Ցիւնքի կիւն գրալ՝ Ֆալէրոէ միւխթէլիֆ գօմիսիօն ազալարընը Թաամա տավէթ իթմիշ տիր։ Ագաի մումաիլէյհիմտէն էքսէրիսի պու կիւն Սթամպօլա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթմիշ օլմագլա, իւչ հաֆթայա գատար Ցէրաատէթտէն տէ մահալը մէմուրիյէթլէրինէ կիտէճէքլէր տիր։

Ախիրէն մէարիֆը ումումիյէ նազըրը նասպ օլունան Մ. Րօմա՝ ֆիւճճէթէն վէֆաթ իթմիշ օլմագլա, Մ. Գումունտուրօս՝ մուվագգաթէն մէմուրիյէթը մէզքիւրէյի իֆֆա էյլէմէքտէ տիր։

Օսմանլը մէմուրինը ասքէրիյէսի Արթանըն Թիւրքիա ճիհէթինտէքի հուտուտը Թահքիմ գըլմագ իւզրէ իսթիհքեամաթ ինշա իտիեօրլար։

Լօնտրա 14 յուլիս

Պու սապահ Ամէրիգատան ալընան Թէլէկրաֆլար՝ րէիսը ճիւմհուր Մ. Կարֆիլտին սըհհէթի էյիլէշմէքտէ օլտուղունու խապէր վէրիյօրլար։ Հէքիմլէրին պէեանընա կէօրէ, տիւկէր էմարէլէրտէն մաատա նապզը տախի էփէյիճէ տիւզէլմիշ օլտուղունտան, խասթանըն շիֆայապ օլաճաղընա իւմիտ օլունմագտա տըր։

ԻԼԱՆԱԹ

Շէհր էմանէթինտէն կէլէն իլան

Ցօլմա պաղչէ վէ Եէտի գուլէ կազխանէլէրի իչիւն եավէր վէ րայուպ ճինալէրինտէն պիլմինագաա միւզայէտա օլունաճագը 27 հազիրան 97 Թարիխինտէ իլան օլունան 12 պին Թօնէլաթօ մաաէն քէօմիւրիւյէ 8 պին գանթար քէօմիւր քիրէճինին իչպու Թէմուզըն 6ընճը բազար էրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիլէրի վէրիլէճէկինտէն, Թալիպ օլանլարըն եէվմը մէզքիւրէ գատար Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

1 Թէմուզ 97 2—1

ՌՈՒՍՈՒԼԸ ՔԻԹԱՊԷԹ

Թիւրքճէ գալէմէ ալընաճագ մէվատըն վէ էքսէրիյէթէ պիլնաէն քէլիմաթըն մէվգրի իսթիմալը եօլընտա օլմասընը վէ նօգսանտէն ազատէ պուլունմասընը շայէթ գօյապ վէ ֆաիտէլի սուրէթտէ կէօսթէրիր «ՌՈՒՍՈՒԼԸ ՔԻԹԱՊԷԹ» նամ րիսալէ՝ պու քէրրէ Թապ վէ Մէարիֆը ումումիյէտէն Թագտիր վէ օթուզ իքի տէրսատէն միւրէքքէպ օլարագ, Օգճըլար պաշընտա Սարաֆիմ էֆէնտինին գըրաաթխանէսինտէ վէ քիթապճըլարտա 7 ղուրուշ ֆիյաթըլէ սաթըլմագտա օլտուղու իլան օլունուր։ Թաշրալարտան իսթէյէնլէր միւմաիլէյհ Սարաֆիմ էֆէնտիյէ միւրաճաաթ իթմէլիտիրլէր։ 4—1

Եվգաֆ վարիտաթը ումումիյէ խարճէսի ճանիպինտէն կէլէն իլան։

Հուլուլի Թէգարրուպ իտէն չէհրը Րամազանտա ճէննէթմէքեան էպ իւլ—ֆէթհ Սուլթան Մէհէմմէտ խանը Ղազի վէ Սուլթան Պայազիտ Վէլի հազրաթլէրը Այա Սօֆիաի քէպիր ճամիի շէրիֆ հավլըլարընտա քիւշատ օլունաճագ սէրկիլէրտէ վէ պիր տէ խըրը ֆըրըրտա միւշարիլէյհ Սուլթան Մէհէմմէտ խան հազրէթլէրինին ճամիի շէրիֆլէրինին տըշ հավլըսընտա իւչ կիւնտէ պուլունաճագ սէրկիլէրտէն, գատիմտէ օլաքէլտիկի վէճհիլէ, րուսումաթլարընը ալմագ վէ թէհարէթլէրի միւլթէզիմինէ րաճիւ պուլունմագ, վէ պէտէլի լիրա 100 ղրշ օլարագ բէշլինէն Թէսլիմ օլունմագ իւզրէ միւզայէտէ քիլէրի խաղինէճէ իճրա գըլընմագտա օլտուղունտան, Թալիպ օլանլարըն նիհայէթ չուպաթըն 27ինճի կիւնիւնէ գատար Եվգաֆ վարիտաթը ումումիյէ խարճէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

27 հազիրան 97 5–4

ՑԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱԼԱՐԸ ԻՉԻՒՆ

ՖԻՔՐ

. Մա Մագղանօ քիւճէկիա մուհէլլար
Մէճլիսլէրինտէ սաթըլըր Թանղիմ ...

Կլասիքօտա Ճօն Գըլարգըն գումբանիասընըն էն ալէա վէ գավի մաքինա Թիւրէսի, պուրատա, Պէյօղլու վէ Ղալաթա վէ Սթամպօլ մաղազալարընըն քէաֆֆէսինտէ պուլունուպ, Թօբտան վէ բէրաքէնտէ սաթըլմագ իսթէնէնլէրին, Ղալաթատա Վօյվօտա սօգագընտա 13 նումէրօլու մաղազայա, վէ Սթամպօլտա, Սուլթան Համամտա 17 նումէրօլու մաղազայա միւրաճաաթ իթմէլէրի։

Պէօյլէ աճէնթէ

ԷՄ. Թ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

ՍԸՀՀԷԹ ՎԷ ՄԷՆԱՖԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ ԻՉԻՆ

ՂԱՅԷԹ ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

Վ. Ցաննինին իսթանպօլտա քէօբրիւ մէյտանընտա 1 վէ 2 նումէրօլու ՇԷՄՍ նամ պէօյիւք էճզախանէսի։

1867 տէ, սահիպ էհլիէէթ միւթէսարրըֆը Թարաֆընտան Թէէսիս իտիլմիշ օլան իշպու մէշհուր էճզախանէ, կէրէք իլաճլարընըն Թէմիզլիկի, կէրէք ըէչէթալարըն տիգգաթլէ իճրա օլունմասը, վէ խուսուսիյլէ մէզքիւր էճզախանէնին պիր սըֆաթը մախսուսէսի օլմուշ օլան ֆիեաթլարընըն էհվէնլիկի, վէ կէրէք մէմուրլարընըն միւհթէրէմ վէ միւթէատտիտ միւչթէրիլէր հազգընտա կէօսթէրտիկլէրի հիւրմէթ վէ նէզաքէթ սաեէսինտէ, տայիմա րագպէթլու Իսթանպօլ էհալիսինին խօշնուտլյէթի քեամիլէսինի մուճիպ սուրէթտէ իճրայի խըտմէթ էյլէմիշ տիր։

Իշպու էճզախանէտէ, աթիտէ պէեան օլունան էմթաա Թօբտան վէ ճէսթէ ճէսթէ սաթըլըր։

Էճզայի քիմեէվիյէ, մուալիճէլէր, ալէթը ճէրրահիյէ, լաստիքտէն ալէթլէր, ֆօթօկրաֆ ալէթլէրի, ալէաթ վէ հուտէվաթը քիմեէվիյէ, խալիս գընագընա սօլֆաթօսու, ըթէրիեաթ (բարֆիւմըրի) չարալարը, հէր սաաթ իչին վէ կէրէք միւշթէրիլէրինէ, կէրէք խասթախանէլէրէ, մէքթէպլէրէ, վէ հաթթա հէր վագըտա հիւքիւմէթի Սէնիյէէ քիֆայէթ իտէճէք մաքինա իլէ եապըլմըշ պուզ։

Իշպու էճզախանէ լիւրաճաաթ վէ իտխալաթ իճրա իտիպ, գօմիսիօն ալըր իտէր։

1852 սէնէսինտէ Պէյօղլունտա տօղրու եօլտա Թէէսիս օլունմուշ օլան 77 նումէրօլու Ցաննի էճզախանէսի տախի, միւմաիլէյհ Մ. Վ. Ցաննինին մախսուսու տիրըլօմալը շիմտի տօգթօր Ց. Ցաննի Թարաֆընտան իտարէ օլունմագտա տըր։ Միւմաիլէյհին Պէյօղլունտա քիմեախանէսի տախի վար տըր։

Պոնդարտան պաշգա, Մ. Վ. Ցաննինին Րուսճուգտա էճզախանէսի, Եաֆաթ կազօղ Ֆապրիգասը վէ պիրա մաղազասը օլուպ, քեաֆֆէսի էճզա վէ սաիր էմթաա իչին տէ աճէնթէլիք իտէր։

Ֆիաթլար ղաէթ էհվէն տիր։

ՍԷԼԱՆԻԿՑԷ

ՇԱՐԼԸՍ ԲԱԶ ՎԷ ԳՈՄԲԱՆԻԱՍԸՆԸՆ

ԹԻՒԹԻՒՆ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

ՏԷՓՕՍՈՒ

ՂԱԼԱԹԱՏԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ՍՕԳԱՂԸՆՏԱ 35 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ ՄԱՀԱԼ ՏԸՐ

ՇՈՒՊԷՍԻ

ՍԹԱՄՊՕԼՏԱ ՊԱՂՉԷ ԳԱՓՈՒՍԸՆՏԱ ԼՕՑՏ ԱՃԷՆՑԻԱՍԸՆԸՆ ԳԱՐՇԸՍԸՆՏԱ 11 ՆՕՄԷՐՕԼՈՒ ՄԱՀԱԼ ՏԸՐ

EM. J. MERTZANOFF

ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

Ն° 13 ՂԱԼԱԹԱ ՎՕՅՎՕՏԱ ՍՕԳԱԳ Ն° 13

ՎԷ

ԻՍԹԱՆՊՕԼ ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԱՄ ՀԱՃՕՐՈՒԼՕ ԽԱՆ Ն° 17

1881 սէնէսինտէ քիւշատ օլունմուշ Նիւմունէ օլմագըլըղա չայան պիր մաղազա.

Էլ իլէ իշլէր մաքինա.

Թէրզիճէ վէ գունտուրաճըլարա մախսուս տայիր վէ եանաֆ ֆամիլեալար իչիւն մաքինա.

Եալընըզ աճէնցիէա Ճօն վէ Գումր. Մանչէսթէր.

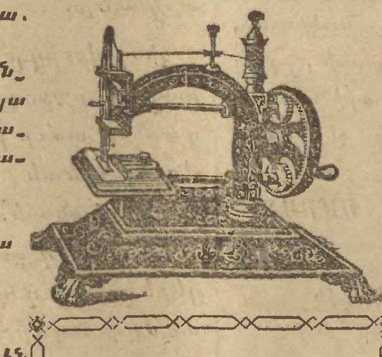

Եալընըզ պու աճէնցիատա պուլունուր.

Ժօս, Բէրքին վէ օղուլլարը իւնէլէրի, վէ Ժ. Գլարքըն վէ Գումբանիասը տիքիշ Թիրէլէրի.

Հէր ուսուլէ Թէպտիլ իչիւն բարչալար վար տըր.

Թալիմաթը մէճճանէն վէրիլիր.

ԻԽԹԱՐԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

Թամիր տախի իտիլիր։

Մ. ԷՄ. Ժ. Մ. Ֆէնտի միւթէատտիտ միւչթէրիլէրի պուլունան գաթալօղլարը, Ֆապրիգալարը Ֆիյաթըլա, Թօբտան վէրմէք իւզրէ, խասսէթէն պիր չիւպէ տախի աչմըշ օլտուղունու պէեան իտէր։

Հաշիյէ. Հէր Թէէմինաթ Թաքսիթլէ օլարագ սաթըլմագտա օլան մաքինալար իւզէրինտէ Ֆապրիգանըն մարգասը պուլունմագտա տըր

Հէր նէվի տիքիշ մաքինալարը ...

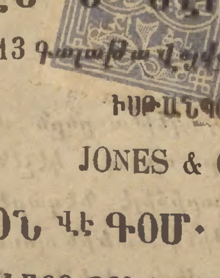

Թիւրքիա վէ Պուլկարիա իչիւն եալընըզ աճէնցիասը.

EM. J. MERTZANOFF

ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

Ն° 13 Ղալաթա Վօյվօտա ճատտէսի

ԻՍԹԱՆՊՕԼ

JONES & Cie

ՃՕՆ ՎԷ ԳՕՄ. ԼԸՄԻԹԸՏ

ՆԱՑՏ ՊՐԻՃ–ՄԱՆՉԷՍԹԷՐ

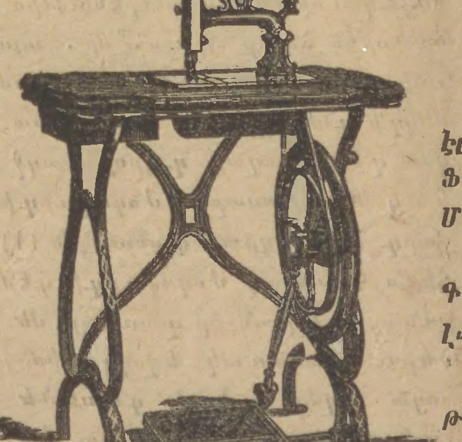

ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱՍԸ ՃԷՍԻՄ ՖԱՊՐԻԳԱՍԸ

Էլ իլէ իշլէր մաքինա.

Ֆամիլեալար իչիւն մաքինա.

Մօտօթրալար վէ Թէրզիլէր իչիւն մաքինա.

Գունտուրաճըլար իչիւն մաքինա.

Լասթիք տիքմէք իչիւն մաքինա.

Թարիֆա վէ էօրնէք տէֆթէրլէրի մէճճանէն վէրիլիր.

Չօգ ալընլար իչիւն ֆիեաթճա պէօյիւք իքրամլար օլունուր.

ԻՏԱՐԷԻ ՄԱԽՍՈՒՍԷ ՎԱՓՕՐԼԱՐԸՆԸՆ

ՎԱԳԹԸ ՀԱՐԷՔԷԹԼԷՐԻ

Իշպու 1881 սէնէսի Ցուլիօն 4ինճի կիւնիւնտէն իթիպարէն.

ԱՏԱԼԱՐ ԹԱՐԻԳԻ

ՍԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Ատատան սաղուլըրը Գէօքբէլիյէ

Սթ. Տգ.

11 30 Պ. Ատատան, Հէյպ, Պուրկազ, Գնալը։

11 45 Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ա. Հէյպ։

(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 12. 30)

1 30 Պ. Ատա, Հէյպէլի, Պուրկազ, Գընալը։

7 30 Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ատա Հէյպէլի, Պուրկ. Գընալը, Գատըքէօյ։

(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 8. 15)

Գէօքբէլիտէն Ատալար ճանիպինէ

Սթ. Տգ.

2 Գատըքէօյ, Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ատա, Գարթալ, Բէնտիք։

8 45 Գընալը, Պուր, Հէյպ, Պ. Ա։

9 45 Հէյպ, Պ. Ա., Գարթալ, Բէնտիք.

10 45 Գընալը, Պուր, Հէյպէլի Պ. Ա.

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Ատալարտան Գէօքբէլիյէ

Սթ. Տգ.

11 Պէօյիւք Ատա, Հէյպէլի, Գէօքբէլի։

11 30 Բէնտիքտէն Գարթալ, Պ. Ա, Հէյպ, Պուրկ, Գընալը։

7 30 Պ. Ա., Հէյպէլի, Պուր, Գնալը.

8 45 Բէնտիք, Գարթալ, Պ. Ա. Հէյպէլի Պուրկ, Գընալը, Գատըքէօյ։

(Պէօյիւք Ատատան սաաթ 9. 30)

Գէօքբէլիտէն Ատալարա

Սթ. Տգ.

1 30 Գատըքէօյ Գնալը, Պուր, Հէյպէլի, Պ. Ա. Գարթալ, Բէնտիք.

2 30 Գնալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ա.

9 45 Գընալը, Պուրկազ, Հէյպէլի, Պ. Ա. Գարթալ, Բէնտիք։

11 30 Հէյպէլի, Պ. Ատա։

ԳԱՏԸՔԷՕՑ ԹԱՐԻԳԻ

ՍԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ		ԲԱԶԱՐ ՍԷՖԷՐԼԷՐԻ	
Գէօքբէլիտէն	Գատըքէօյտէն	Գէօքբէլիտէն	Գատըքէօյտէն
Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.	Սթ. Տգ.
11 30(1)	11 30	12 (1)	12
12 15	12 15	1	1
1	1		
1 45	1 45	2	2
2 30	2 30	3	3
3 15	3 15	4	4
4 15	4 15	5	5
5 30	5 30	6	6
8 30	8 30	8	8
9 15	9 15	9	9
10	10	10	10
10 45	10 35	11	11
11 30	11 30	12	12 (1)
12	11 45 (1)		

(1) Իշպու սէֆէրլէր Ֆէնէր պաղչէսի Թրէնինէ միւթէսաէրֆ օլմագ իւզրէ ճումա վէ բազար կիւնլէրի Հայտար բաշայա ուղրայաճագ տըր։

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԹԱՐԻԳԻ

Իւչէր շըմէնտըֆէրէ Թամբայըրըն մուվասէլաթ

ՍԷՎՄԻՅԷ ՍԷՖԷՐԼԷՐ

Հայտար բաշատան

Սթ. Տգ. Գաթար Նօ.

12 50 Գաթար իչին 1

3 Գաթար իչին 3

8 45 Ղայրը Թէսատիւֆ

11 Գաթար իչին 5

Գէօքբէլիտէն

Սթ. Տգ. Գաթար Նօ.

12 15 Գաթար իչին (Իզմ.) 2

2 25 Ղայրը Թէսատիւֆ

7 50 Գաթար իչին (Իզմ.) 4

10 30 » » (Բէնտ.) 6

ՄԱԳՐԻՔԷՕՑ ԹԱՐԻԳԻ

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻՆՏԷՆ ՄԱԱՏԱ

Մագրիքէօյտէն Գէօքբէլիյէ

Սթ. Տգ.

12 30 Մաքրի, Սամաթիա, Գում.

Սթ. Տգ. Գէօքբէլիտէն

10 45 Գում, Սամաթիա, Մաքրիքէօյ։

ԲԱԶԱՐ ԿԻՒՆԼԷՐԻ

Մագրիքէօյտէն Գէօքբէլիյէ

Սթ. Տգ. Սաղան

12 15 Մաքրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու։ Ափշամ

9 30 Մագրիքէօյ, Սամաթիա, Գումգաբու։

Սաղան

2 Գումգաբու. Սամաթիա, Մագրիքէօյ։ Ափշամ

11 Գումգաբու, Սամաթիա, Մաքրիքէօյ։

ԻԽԹԱՐԱԹ

Քէօբրիւ վէ իսկէլէ մէմուրլէրի պիլէթ ալըպ պիլէթ էտէրինէ պարա ախզ էյլէմէլէրի քիւլլիէն մէմնու տըր. Միւթէճասըրլէրի պէր մուճիպի Թալիմաթ չէտիտէն մէսուլ տըր, պինաէն ալէյհ վափօրա րաքիպ օլան զէվաթ հէնկեամը րահաթլըկլէթլէրինի ախզ իթմէլէրի միւսաթէրճա տըր։ Իշպու իխթարէ մուվաֆըգաթ իթմէյիպ տէ իսկէլէէ չըգըլաճագ էսնատէ պիլէթ ալընաճագ օլուր իսէ, պիլա իսթիսնա պիրինճի մէվգը եօլճուսու ատտ օլունուպ, եալընը Թարաֆընտան պիրինճի մէվգըէ մախսուս օլան պիլէթ վէրիլէճէկի իլան օլունուր։

Ախշամլարը քէօբրիւտէն սաաթ 10 վէ 45տէ Ատալարա վէ սաաթ 11.30 վէ 12տէ Գատըքէօյինէ հարէքէթ իտէճէք օլան վափօրլարա ճիւմիւ պէօյիւք վէ եօլճուլարը իզաճ իտէր տէրէճէտէ օլան խիւք վէ էչէա գապուլ օլունմազ։

ՍԱՀԻՊԻ ԻՄԹԻՅԱԶ ԱՆՏՕՆ ՍԱԳԱՅԵԱՆ

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա, 13 Ցուլիս

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	101- 3/16
Օսմ. էսհամը ուչլըսը	15 - 5/16
» » գարանթը	15 - 1/2
Իսթիգրազ 65	17 - 1/2
» 69	17 - 1/8
» 71	77 - 3/8
» 72	28 -
» 73	16 - 7/8
Օսմանլը պանգասը	15 - 5/8
Մըսըր տույունը մութա հըտէ	78 -
» իմթիյազլը	90 -
Րուսիա իսթիգրազը	98 -
Գամպիօ Բարիզ 8 այ վատէ	-

Փարիզ, 13 Ցուլիս

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.	85 40
» » 5 գրօնսուզ	119-35
Օսմ էսհամը ուչլըսը	15 65
» » գարանթը	15-75
Իսթիգրազ 65 Ֆր.	90-
» 69	87-
» 73	84-
Մըսըր ֆօնտ. մութա հըտէ	396 25
Գրէտի Լիօնէ	930-
Օսմանլը պանգասը	647-50
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	52-75
Իթալիա էսհամը	91 30
Գամպիօ Լօնտրա 3 այ վատէ	25-26

Վիէննա, 13 Ցուլիս

Աճիօ ֆիօրին	-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	24-50

ՂԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ումում. տիւն պէշ. գըպ.	16 36
Պէշ բազար ուչլըսը	17-02
Իսթիգ. 63 (Մուլթօն) 6 % Ֆ.	85-
» 65 » 6 % Ֆ.	85-
» 69 (Բինար) 6	84 00
» 72 (Պօն տիւ Թրէզօր)	27-50
» 73 6 % Ֆ.	82-
Րումէլի շըմէնտըֆէր 3	51-75
Ագճէ ֆայիզի	09-
Րըբօր Ղըշ	-
Հավալէթիզ »	25-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	5-37
Սթամպօլ պանգասը	11-10
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5 15
Թրամվայ	3-75

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշտան		Ղշ. Փր
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը		107- 8
Մէթալիք	»	204-20
Պէշլիք	»	208-
Ալթըլըգ	»	128-05
Պագըր	»	690-
Գայմէ	»	1030-
Ինկիլիզ լիրասը		109-27
Ֆրանսըզ ալթունու		87-20
Ֆօլ		90-06
Գրիմիյ ալթունու		51-20
Գուպօն գայմէսի		8 84